

- 1991 / 3 - 98 / 99

Chambre des représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1998 - 1999 (*)

12 MARS 1999

PROJET DE LOI **modifiant certaines dispositions** **relatives au mariage**

PROPOSITION DE LOI **visant à instituer un mécanisme** **de type préventif dans le but** **de lutter contre la pratique** **des mariages de convenance**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE (1)

PAR
M. Renaat LANDUYT ET
MME Jacqueline HERZET

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné ce projet de loi, transmis par le Sénat au cours de ses réunions des 24 février et 3 mars 1999. Elle avait auparavant entamé l'examen de la proposition de loi jointe au cours de ses réunions des 5 janvier, 2 et 9 février 1999.

(1) Composition de la commission : Voir p. 2.

Voir:

- 1991 - 98 / 99 :

- N° 1: Projet de loi transmis pas le Sénat.
- N° 2: Amendements.

Voir aussi :

- N° 4: Texte adopté par la commission.

- 1788 - 98 / 99 :

- N° 1: Proposition de loi de MM. Vandenhautte, Eerdeken, Beaufays, De Croo et Delathouwer et Mmes Herzet et Verhoeven.
- N°s 2 à 4 : Amendements.

(*) Cinquième session de la 49ème législature

- 1991 / 3 - 98 / 99

Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1998 - 1999 (*)

12 MAART 1999

WETSONTWERP **tot wijziging van een aantal** **bepalingen betreffende het huwelijk**

WETSVOORSTEL **tot instelling van een preventieve** **regeling ter bestrijding van** **de schijnhuwelijken**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE (1)

UITGEBRACHT DOOR
DE HEER Renaat LANDUYT EN
MEVROUW Jacqueline HERZET

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsontwerp, dat werd overgezonden door de Senaat, besproken tijdens haar vergaderingen van 24 februari en 3 maart 1999. Zij had voordien, tijdens haar vergaderingen van 5 januari, 2 en 9 februari 1999, de bespreking aangevat van het toegevoegde wetsvoorstel.

(1) Samenstelling van de commissie : Zie p. 2.

Zie:

- 1991 - 98 / 99 :

- N° 1: Wetsontwerp overgezonden door de Senaat.
- N° 2: Amendementen.

Zie ook :

- N° 4: Tekst aangenomen door de commissie.

- 1788 - 98 / 99 :

- N° 1: Wetsvoorstel van de heren Vandenhautte, Eerdeken, Beaufays, De Croo en Delathouwer en de dames Herzet en Verhoeven.
- N°s 2 tot 4 : Amendementen.

(*) Vijfde zitting van de 49ste zittingsperiode

Procédure

M. Vandenhaute constate que la commission se trouve face à trois textes :

1. sa proposition de loi (Doc. n° 1788/1);
2. un amendement global du gouvernement (Doc n° 1788/3);
3. un projet de loi transmis par le Sénat dont le contenu est identique à l'amendement du gouvernement (le gouvernement a déposé le même amendement dans les deux assemblées).

Il déclare ensuite que «si le Règlement de la Chambre précise bien que les commissions sont chargées de traiter en priorité les projets de loi, aucune disposition du Règlement de la Chambre n'impose de faire adopter le projet de loi transmis par le Sénat plutôt qu'une proposition de loi jointe au projet qui aurait le même objet. Techniquement, il semble donc tout à fait possible pour la commission de la Justice de la Chambre de rejeter le projet de loi transmis par le Sénat. La commission pourrait alors travailler sur base de sa proposition de loi jointe au projet et adopter l'amendement du gouvernement.

Les arguments qui plaident en faveur d'une telle solution sont les suivants :

- Le Sénat a manifestement voulu prendre de court la Chambre des représentants en accélérant le rythme de ses travaux pour que le texte de la proposition de loi de Mme Lizin devienne projet de loi et soit transmis à la Chambre, avant que cette dernière n'ait terminé l'examen de ses travaux.

(1) Composition de la commission :
Président : M. Verwilghen (M.)

A. — Titulaires	B. — Suppléants
C.V.P. MM. Vandeurzen, Van Overberghe, Verherstraeten, Willems.	Mme Creyf, Mme D'Hondt, MM. Didden, Leterme, Mme Verhoeven.
P.S. MM. Borin, Giet, Moureaux.	MM. Biefnot, Dallons, Eerdeken, Minne.
V.L.D. MM. Dewael, Van Belle, Verwilghen.	MM. Chevalier, De Croo, van den Abeelen, Versnick.
S.P. MM. Landuyt, Vandenbossche.	MM. Delathouwer, Vande Lanotte, Van der Maelen.
P.R.L.- MM. Barzin, Duquesne.	Mme Herzet, MM. Maingain, Simonet.
F.D.F.	MM. Beaufays, Gehlen.
P.S.C. M. du Bus de Warnaffe,	MM. Annemans, De Man.
V.B. M. Laeremans.	M. Decroly, Mme Schüttringer.
Agalev/M. Lozie	
Ecolo	

C. — Membres sans voix délibérative

V.U. M. Bourgeois.

Procedure

De heer Vandenhaute stelt vast dat aan de commissie drie teksten zijn voorgelegd:

1. zijn wetsvoorstel (Stuk nr. 1788/1);
2. een amendement van de regering dat ertoe strekt het hele wetsvoorstel te vervangen (Stuk nr. 1788/3);
3. een wetsontwerp dat werd overgezonden door de Senaat en waarvan de inhoud identiek is aan die van het regeringsamendement (de regering heeft in beide assemblees hetzelfde amendement ingediend).

Hij verklaart vervolgens dat «het Reglement van de Kamer wel preciseert dat de commissies ermee zijn belast eerst de wetsontwerpen te behandelen, maar dat geen enkele bepaling van dat Reglement de verplichting oplegt om veeleer het door de Senaat overgezonden wetsontwerp aan te nemen dan een aan het wetsontwerp toegevoegd wetsvoorstel met hetzelfde onderwerp. Het lijkt dus voor de kamercommissie voor de Justitie technisch perfect mogelijk het door de Senaat overgezonden wetsontwerp te verwerpen. De commissie zou dan op basis van zijn aan het wetsontwerp toegevoegde wetsvoorstel kunnen werken en het amendement van de regering aannemen.

Voor een dergelijke oplossing pleiten de volgende argumenten:

- de Senaat heeft duidelijk de Kamer van volksvertegenwoordigers willen verrassen, door het tempo van zijn werkzaamheden op te voeren, opdat de tekst van het wetsvoorstel van mevrouw Lizin wetsontwerp zou worden en aan de Kamer overgezonden vóór deze het onderzoek van haar teksten had beëindigd;

(1) Samenstelling van de commissie :
Voorzitter : de heer Verwilghen (M.)

A. — Vaste leden	B. — Plaatsvervangers
C.V.P. HH. Vandeurzen, Van Overberghe, Verherstraeten, Willems.	Mevr. Creyf, Mevr. D'Hondt, HH. Didden, Leterme, Mevr. Verhoeven.
P.S. HH. Borin, Giet, Moureaux.	HH. Biefnot, Dallons, Eerdeken, Minne.
V.L.D. HH. Dewael, Van Belle, Verwilghen.	HH. Chevalier, De Croo, van den Abeelen, Versnick.
S.P. HH. Landuyt, Vandenbossche.	HH. Delathouwer, Vande Lanotte, Van der Maelen.
P.R.L.- HH. Barzin, Duquesne.	Mevr. Herzet, HH. Maingain, Simonet.
F.D.F.	HH. Beaufays, Gehlen.
P.S.C. H. du Bus de Warnaffe,	HH. Annemans, De Man.
V.B. H. Laeremans.	H. Decroly, Mevr. Schüttringer.
Agalev/H. Lozie	
Ecolo	

C. — Niet-stemgerechtigde leden

V.U. H. Bourgeois.

- S'il est vrai que la proposition de loi de Mme Lizin est antérieure à la sienne, la Chambre avait pris la décision, en séance plénière, d'accorder l'urgence à sa proposition de loi.

Par ailleurs, il est à noter qu'il avait déjà déposé une proposition de loi ayant le même objet avant de déposer la proposition de loi cosignée par l'ensemble des représentants des groupes politiques démocratiques.

Il s'agit d'une question de principe : il faut que le Sénat adopte vis-à-vis de la Chambre une attitude loyale. En l'espèce, cela n'a pas été le cas. Par ailleurs, on ne saurait accepter le «grignotage de compétence» opéré par le Sénat, au détriment de l'esprit de la réforme de l'État et des compétences de la Chambre des représentants».

Le président propose, en application de l'article 17, 3 du Règlement de la Chambre, de joindre la proposition de loi de M. Vandenhoute et consorts à la discussion du projet de loi.

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF DU REPRÉSENTANT DU MINISTRE DE LA JUSTICE

Les objectifs du projet de loi sont les suivants:

1. assurer l'égalité de tous les citoyens en ce qui concerne le mariage;
2. assurer le principe de la liberté de mariage;
3. prendre des mesures préventives et répressives à l'encontre des mariages simulés.

Le projet de loi a dès lors un triple objet:

1. remplacer la publication des bans par une déclaration;
2. permettre explicitement à l'officier de l'état civil de refuser de dresser acte de cette déclaration et de surseoir à la célébration du mariage ou de refuser de célébrer celui-ci;
3. instaurer une nouvelle cause spécifique de nullité du mariage.

Acte de déclaration

La déclaration pourra être faite par l'un des futurs époux ou par les deux. Elle est faite dans la commune où l'un des futurs époux est inscrit dans les registres de la population, le registre des étrangers ou le registre d'attente.

- het klopt dat het wetsvoorstel van mevrouw Lizin vroeger werd ingediend dan het zijne, maar de Kamer had in de plenaire vergadering de beslissing genomen aan zijn wetsvoorstel de spoedbehandeling toe te kennen.

Bovendien moet worden opgemerkt dat hij al een wetsvoorstel met hetzelfde onderwerp had ingediend vóór de indiening van het door vertegenwoordigers van alle democratische fracties medeondertekende wetsvoorstel.

Het gaat om een principiële kwestie: de Senaat moet ten opzichte van de Kamer een loyale houding aannemen. Dat is hier niet gebeurd. Bovendien kan men niet aanvaarden dat de Senaat tegen de geest van de staatshervorming ingaat en de bevoegdheden van de Kamer van volksvertegenwoordigers aantast door stukjes bevoegdheid «af te knabbelen».

De voorzitter stelt voor om met toepassing van artikel 17.3 van het Reglement van de Kamer het wetsvoorstel van de heer Vandenhoute c.s. aan de behandeling van het wetsontwerp toe te voegen.

I.— INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE VERTEGENWOORDIGER VAN DE MINISTER VOOR DE JUSTITIE

De uitgangspunten bij het wetsontwerp zijn :

1. de gelijkheid van alle burgers met betrekking tot het huwelijk respecteren;
2. het principe van de huwelijksvrijheid eerbiedigen;
3. terzelfdertijd zowel preventief als repressief schijnhuwelijken bestrijden.

Het voorwerp van het wetsontwerp is dan ook driedelig :

1. de huwelijksafkondiging vervangen door een aangifte;
2. aan de ambtenaar van de burgerlijke stand expliciet de mogelijkheid geven te weigeren een aangifte op te stellen en de huwelijksvoltrekking uit te stellen of te weigeren;
3. een nieuwe specifieke nietigheidsgrond voor het huwelijk in te voeren.

Akte van aangifte

Deze zal in de toekomst door één van beide aanstaande echtgenoten kunnen worden gedaan of door beiden. Zij gebeurt in de gemeente waar één van beiden zijn inschrijving heeft in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister.

Si aucun des deux n'est inscrit dans l'un des registres ou si la résidence du moment ne correspond pas à l'inscription (bateliers, hospitalisation, ...), la déclaration peut être faite à l'officier de l'état civil de la résidence actuelle. Il est aussi explicitement prévu que les Belges qui séjournent normalement à l'étranger peuvent se marier en Belgique.

Lorsque l'un des futurs époux ou les deux sont inscrits sur un registre d'une autre commune, une copie de la déclaration est adressée à l'officier de l'état civil de cette commune (qui dispose de dix jours pour vérifier s'il n'existe pas d'empêchements à mariage).

Les documents que les futurs époux doivent produire lors de la déclaration sont désormais énumérés dans la loi en projet:

1. une copie conforme de l'acte de naissance;
2. une preuve d'identité;
3. une preuve de nationalité;
4. une preuve de célibat (ou de la dissolution d'un précédent mariage);
5. une preuve de l'inscription sur les registres de la population, le registre des étrangers ou le registre d'attente (ou de la résidence actuelle);
6. éventuellement, une preuve écrite du consentement de l'autre futur époux;
7. un certificat légal.

Lorsqu'il s'agit de documents établis dans une langue étrangère, une traduction peut être demandée.

L'officier de l'état civil peut refuser de dresser acte de la déclaration si certains documents ne lui sont pas remis. Il informe les parties, le procureur et, éventuellement, l'autre officier de l'état civil de son refus. Celui-ci est susceptible de recours, dans le délai d'un mois, devant le tribunal de première instance.

Les actes des déclarations sont également inscrits sur un registre distinct.

Insertion d'une disposition spécifique relative au mariage simulé

On ne peut parler de mariage simulé lorsque, bien que les consentements formels aient été donnés, il ressort d'une combinaison de circonstances que l'intention n'est manifestement pas la création d'une communauté de vie durable, mais uniquement l'obtention d'un avantage en matière de séjour, lié au statut d'époux.

Célébration du mariage

Le mariage ne peut être célébré avant le quatorzième jour qui suit la déclaration. La

Indien geen van beiden dergelijke inschrijving heeft, of wanneer de huidige verblijfplaats niet overeenstemt met de inschrijving (binnenschippers, verblijf in een ziekenhuis ...), dan kan de aangifte worden gedaan bij de ambtenaar van de huidige verblijfplaats. Er wordt ook een expliciete mogelijkheid gecreëerd om te huwen in België voor Belgen die normaal in het buitenland verblijven.

Wanneer één van beide toekomstige echtgenoten of beiden zijn ingeschreven in een register van een andere gemeente, dan wordt een afschrift van de aangifte bezorgd aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van deze gemeente (die krijgt tien dagen tijd om eventuele huwelijksbeletsels na te gaan).

De documenten die bij die aangifte moeten worden voorgelegd worden nu in de wet bepaald :

1. een eensluidend verklaard afschrift van de geboorte-akte;
2. een bewijs van de identiteit;
3. een bewijs van de nationaliteit;
4. een bewijs van de ongehuwde staat (of van de ontbinding van een vorig huwelijk);
5. een bewijs van de inschrijving in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister (of van de huidige verblijfplaats);
6. een eventueel schriftelijk bewijs van de instemming van de andere aanstaande echtgenoot;
7. een wetscertificaat.

Wanneer het gaat om documenten in een vreemde taal kan een vertaling worden gevraagd.

De ambtenaar kan weigeren de aangifte op te maken wanneer bepaalde documenten ontbreken. Hij geeft hiervan kennis aan de partijen, aan de procureur en eventueel aan de andere ambtenaar van de burgerlijke stand. Tegen deze weigering kan binnen één maand beroep worden aangetekend bij de rechtbank van eerste aanleg.

Deze akten van aangifte worden ook vermeld in een apart register.

Invoeging van een specifieke bepaling inzake een schijnhuwelijk

Er is sprake van een schijnhuwelijk wanneer, ondanks de formele toestemming, uit een geheel van omstandigheden blijkt dat het niet de intentie is een duurzame levensgemeenschap tot stand te brengen maar enkel een verblijfsrechtelijk voordeel te verkrijgen, verbonden aan de staat van gehuwde.

Huwelijksvoltrekking

Deze mag niet gebeuren vóór de veertiende dag na de aangifte. De aangifte zelf is maar zes maanden

déclaration même n'est valable que six mois. Le procureur du Roi peut, pour des raisons graves:

- dispenser de la déclaration;
- dispenser de tout délai d'attente;
- prolonger le délai de validité de six mois.

La prolongation du délai de six mois peut également être demandée au juge lorsque l'officier de l'état civil refuse de célébrer le mariage.

Le projet de loi à l'examen permet explicitement à cet officier de refuser de célébrer le mariage ou de surseoir à sa célébration:

1. Le refus de célébrer le mariage

La célébration du mariage ne peut être refusée que:

- s'il n'est pas satisfait aux qualités et conditions prescrites;
- si le fonctionnaire estime que la célébration du mariage est contraire à l'ordre public.

Ce refus doit être notifié:

- aux parties intéressées;
- au procureur du Roi;
- à l'officier de l'état civil de la commune où l'intéressé est inscrit ou réside.

Ce refus est susceptible de recours pendant un délai d'un mois devant le tribunal de première instance.

2. Le report

L'officier de l'état civil peut surseoir à la célébration du mariage pendant un délai de deux mois au plus:

- s'il existe une présomption sérieuse qu'il n'est pas satisfait aux conditions;
- s'il existe une présomption sérieuse que la célébration du mariage est contraire aux principes de l'ordre public.

L'officier de l'état civil peut à ce sujet demander l'avis du procureur du Roi. Le délai de deux mois doit suffire pour procéder à une enquête complémentaire. S'il n'a pas pris de décision définitive dans ce délai, l'officier de l'état civil doit célébrer le mariage, même si le délai de validité de la déclaration est expiré.

L'officier de l'état civil jouera donc non seulement un rôle passif, mais aussi un rôle actif et préventif.

L'enquête préalable relève de l'essence même de la compétence de l'officier de l'état civil. Il vérifie à cet égard:

geldig. Om gewichtige redenen kan de procureur des Konings :

- vrijstelling verlenen van de aangifte;
- vrijstelling verlenen van de wachttijd;
- de geldigheidstermijn van zes maanden verlengen.

Ook aan de rechter kan gevraagd worden de geldigheidstermijn van zes maanden te verlengen wanneer de ambtenaar van de burgerlijke stand weigert over te gaan tot de voltrekking van het huwelijk.

Aan deze ambtenaar wordt inderdaad expliciet de mogelijkheid gegeven de voltrekking van het huwelijk uit te stellen of te weigeren :

1. De weigering het huwelijk te voltrekken

Dit kan maar wanneer :

- aan de hoedanigheden en voorwaarden niet is voldaan;
- de ambtenaar oordeelt dat de voltrekking van het huwelijk in strijd is met de openbare orde.

Van deze weigering moet kennis worden gegeven :

- aan de belanghebbende partijen;
- aan de procureur des Konings;
- aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente waar de belanghebbende is ingeschreven of verblijft.

Tegen deze weigering kan binnen een maand beroep worden aangetekend bij de rechtbank van eerste aanleg.

2. Het uitstel

De ambtenaar van de burgerlijke stand kan de voltrekking van het huwelijk uitstellen gedurende een termijn van ten hoogste twee maanden wanneer:

- er een ernstig vermoeden is dat aan de voorwaarden niet is voldaan;
- wanneer er een ernstig vermoeden is dat de voltrekking van het huwelijk tegen de openbare orde is.

De ambtenaar kan daarvoor het advies vragen aan de procureur des Konings. De termijn van twee maanden moet voldoende zijn voor bijkomend onderzoek. Wanneer de ambtenaar geen definitieve beslissing heeft genomen binnen die termijn, moet het huwelijk worden voltrokken, ook al is de geldigheidstermijn van de aangifte reeds verstreken.

De ambtenaar krijgt dus niet alleen een passieve rol, maar ook een actieve en preventieve rol.

Het voorafgaand onderzoek behoort tot de essentie van de bevoegdheid van de ambtenaar. Hij gaat daarbij na :

1. si les conditions positives sont remplies;
2. s'il n'y a pas d'empêchements au mariage.

Ce contrôle est encore renforcé du fait que la loi en projet prévoit une cause de nullité spécifique.

Autres dispositions

Aux termes de l'article 17, le caractère simulé du mariage constitue une cause formelle de nullité, qui peut être invoquée par le ministère public et par toute personne intéressée.

Selon l'article 20, les agents diplomatiques et consulaires sont également compétents pour célébrer des mariages si l'un des futurs époux a la nationalité belge.

L'article 25 prévoit que la loi en projet entre en vigueur le 1er janvier qui suit sa publication au *Moniteur belge*.

Vu l'introduction d'un nouveau registre, il est apparu peu opportun que la nouvelle loi entre en vigueur au milieu de l'année. La date du 1er janvier à dès lors été retenue.

En conclusion, le présent projet de loi rencontre les préoccupations exprimées dans la proposition de loi jointe. Le gouvernement a estimé que celle-ci, en se limitant à insérer un article 171bis (*nouveau*) dans le Code civil, ne permettait pas de rencontrer l'ensemble de la problématique, ce que le projet, par son approche plus globale, permet de faire.

II. — EXPOSÉ INTRODUCTIF D'UN DES AUTEURS DE LA PROPOSITION DE LOI

Mme Herzet rappelle tout d'abord que cette proposition de loi a été cosignée par la quasi totalité des formations politiques démocratiques représentées dans cette assemblée, qu'elles soient francophones ou néerlandophones.

La problématique des mariages simulés, encore appelée mariages de convenance, n'est pas neuve. La Chambre a eu l'occasion d'évoquer ce problème encore récemment lorsqu'elle s'est penchée sur les modifications à apporter au Code de la nationalité. A l'époque, il avait été jugé préférable, par l'ensemble des formations politiques démocratiques, de reporter l'examen de la question spécifique des mariages simulés à la plus prochaine séance utile de la commission de la Justice de la Chambre. C'est la raison pour laquelle une proposition de loi a été déposée, et a été prise en considération en urgence par la séance plénière.

1. of de positieve voorwaarden vervuld zijn;
2. of er geen huwelijksbeletsels zijn.

Die controle wordt nog versterkt door het invoeren van een specifieke nietigheidsgrond.

Overige bepalingen

Ingevolge artikel 17 wordt het schijnhuwelijk een expliciete vernietigingsgrond die kan worden ingeroepen door het openbaar ministerie en door elke belanghebbende.

Ingevolge artikel 20 worden de Belgische diplomatieke en consulaire ambtenaren ook bevoegd om huwelijken te voltrekken wanneer tenminste één van beide aanstaande echtgenoten Belg is.

In artikel 25 wordt bepaald dat deze wet in werking treedt op 1 januari die volgt op de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*.

Gelet op het feit dat een nieuw register wordt ingevoerd, is het weinig gepast gebleken de nieuwe wet in het midden van het jaar in werking te laten treden. Daarom werd gekozen voor 1 januari.

Tot besluit kan worden gesteld dat het onderhavige wetsontwerp tegemoet komt aan de bezorgdheden die in het toegevoegde wetsvoorstel worden geuit. De regering is van oordeel geweest dat het voormelde wetsvoorstel, doordat het zich ertoe beperkt een artikel 171bis (nieuw) in te voegen in het Burgerlijk Wetboek, het niet mogelijk maakte een oplossing te bieden voor de hele problematiek, wat dankzij de meer algemene aanpak van het wetsontwerp wel kan.

II.— INLEIDENDE UITEENZETTING VAN EEN VAN DE INDIENERS VAN HET WETSVOORSTEL

Mevrouw Herzet wijst er allereerst op dat het voorliggende wetsvoorstel werd medeondertekend door nagenoeg alle democratische politieke partijen die in deze assemblee vertegenwoordigd zijn, ongeacht of ze Nederlandstalig of Franstalig zijn.

De problematiek van de schijnhuwelijken is niet nieuw. De Kamer heeft dat probleem nog onlangs aangekaart toen ze zich heeft gebogen over de wijzigingen die moesten worden aangebracht in Wetboek van de Belgische nationaliteit. Destijds werd door alle democratische politieke partijen geoordeeld dat het de voorkeur verdiende de bespreking van het bijzondere vraagstuk van de schijnhuwelijken uit te stellen tot de volgende vergadering van de commissie voor de Justitie van de Kamer. Daarom werd een wetsvoorstel ingediend dat in spoedbehandeling tijdens de plenaire vergadering in overweging werd genomen.

Cette proposition de loi part d'un constat simple et évident : de plus en plus d'étrangers provenant de pays non-membres de l'Union européenne contractent, en Belgique, des mariages dont le seul but est de leur procurer la possibilité soit de séjourner dans notre pays, soit d'obtenir à bref délai la nationalité belge. Il faut bien constater que ni le pouvoir exécutif, ni le pouvoir judiciaire ne parviennent à enrayer la prolifération de tels mariages simulés, et ce particulièrement en milieu urbain et dans les communes limitrophes des grands centres.

La presse a fait récemment état d'une grande fièvre organisée pour les mariages simulés. Les statistiques émanant du ministère de la Justice montrent qu'en dix ans, il y a eu un minimum de 3 000 personnes mariées sous le titre de «mariage de convenance». 350 000 francs sont demandés pour un mariage avec un Belge. Par contre, pour être marié à une Belge, 450 000 francs devraient être déboursés.

Avant d'exposer le fond de la proposition de loi, Mme Herzet fait observer que celle-ci ne remet nullement en cause l'article 12 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales qui prévoit que chacun a le droit de se marier et de fonder une famille.

La proposition de loi s'inspire, tout en la complétant, d'une circulaire ministérielle de 1994 qui consacre le rôle actif et préventif que doit jouer, en cette matière, l'officier de l'état civil.

Cette circulaire comporte cependant une lacune d'importance : le parquet a la latitude de rendre ou non un avis et ce, sans qu'aucun délai précis ne soit fixé. En conséquence, en l'absence ou en l'attente de cet avis, l'officier de l'état civil est placé dans une situation difficile dans la mesure où il ne sait si sa décision est couverte. Il est par ailleurs souvent l'objet de pressions ou de menaces des futurs époux, de leurs avocats, ou de certains parents. De plus, il faut souligner que dans l'hypothèse de futurs époux de bonne foi, l'absence ou l'attente de l'avis du parquet peut retarder injustement la célébration du mariage de plusieurs mois.

Quel est le dispositif prévu par la présente proposition de loi ?

La proposition de loi complète le Code civil en indiquant que l'officier de l'état civil peut refuser de célébrer un mariage ou d'accomplir les formalités préalables à celui-ci lorsqu'il constate que la volonté réelle des parties ne correspond manifestement pas à leur volonté exprimée, en d'autres termes, lorsque

Bij het onderhavige wetsvoorstel wordt uitgegaan van een eenvoudige en duidelijke vaststelling : steeds meer vreemdelingen uit niet-lidstaten van de Europese Unie gaan een huwelijk aan dat uitsluitend tot doel heeft hen de mogelijkheid te verschaffen hetzij in België te verblijven, hetzij op korte termijn de Belgische nationaliteit te verkrijgen. Vastgesteld moet worden dat noch de uitvoerende noch de rechterlijke macht er in slagen een dam op te werpen tegen de ongebreidelde toename van dergelijke schijnhuwelijken, vooral in de grote steden en in de buurgemeenten van de grote centra.

De pers heeft onlangs gewag gemaakt van een groot netwerk dat is opgezet voor de schijnhuwelijken. Uit de statistieken van het ministerie van Justitie blijkt dat over een periode van tien jaar ten minste 3 000 personen een schijnhuwelijk hebben aangegaan. Voor een huwelijk met een Belgische man wordt 350 000 frank gevraagd, terwijl voor een huwelijk met een Belgische vrouw 450 000 frank zou moeten worden neergeteld.

Alvorens in te gaan op de inhoud van het wetsvoorstel, merkt mevrouw Herzet op dat het voorstel geenszins artikel 12 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden in het gedrang brengt. Dat artikel bepaalt dat elkeen «het recht [heeft] te huwen en een gezin te stichten».

Het wetsvoorstel is ingegeven door een ministeriële omzendbrief van 1994 en vult die ook aan. In die omzendbrief wordt terzake de actieve en preventieve rol van de ambtenaar van de burgerlijke stand bevestigd.

Die omzendbrief vertoont echter een aanzienlijke leemte : het parket heeft de vrijheid om al dan niet een advies uit te brengen en bovendien is daartoe geen precieze termijn vastgesteld. Bij gebrek aan of in afwachting van dat advies verkeert de ambtenaar van de burgerlijke stand dus in een moeilijke situatie omdat hij niet weet of zijn beslissing gedekt is. Bovendien wordt hij vaak onder druk gezet of bedreigd door de toekomstige echtgenoten, hun advocaten of sommige ouders. Anderzijds dient erop te worden gewezen dat in het geval van toekomstige echtgenoten die te goeder trouw zijn, het ontbreken van of het wachten op het advies van het parket de voltrekking van het huwelijk ten onrechte met verschillende maanden kan vertragen.

Waarin voorziet het onderhavige wetsvoorstel ?

Het vormt een aanvulling op het Burgerlijk Wetboek en bepaalt met name dat de ambtenaar van de burgerlijke stand mag weigeren een huwelijk te voltrekken of de aan het huwelijk voorafgaande vormvereisten te vervullen, zo hij vaststelt dat de door beide partijen tot uitdrukking gebrachte wil kenne-

le but du mariage n'est pas la création d'une communauté de vie durable, mais l'obtention d'un avantage lié au statut du conjoint.

Le dispositif énumère ensuite un certain nombre de présomptions issues de l'arrêté du ministre de l'Intérieur qui peuvent éclairer l'officier de l'état civil.

Mme Herzet ajoute deux présomptions sur base de son expérience de bourgmestre. D'une part, le manque d'affection lorsqu'un couple de convenance se présente. D'autre part, on retrouve souvent dans ces mariages, les mêmes personnes qui viennent jouer le rôle de la famille.

La proposition de loi prévoit que lorsque l'officier de l'état civil use du droit de refuser de célébrer le mariage ou d'accomplir les formalités préalables à celui-ci, il sera tenu d'en aviser immédiatement, par écrit, le parquet en lui indiquant les éléments sur lesquels il s'appuie.

A partir de ce moment, le ministère public dispose d'un délai de deux mois pour former opposition au mariage conformément aux dispositions du Code civil. A défaut d'opposition, l'officier de l'état civil sera tenu de célébrer le mariage sur requête conjointe des futurs époux.

Le dispositif de la proposition de loi est complété par le contenu d'un amendement déposé lors de l'examen de la proposition de loi modifiant le Code de la nationalité en ce qui concerne la procédure de naturalisation et relatif à la publication des bans (Doc. n° 1334/11). Il s'agit d'un mécanisme de type préventif complétant la loi du 26 décembre 1891 apportant des modifications à quelques dispositions relatives au mariage.

Durant les dix jours qui précèdent la date fixée pour la célébration du mariage, l'acte de publication est affiché à la porte de la maison communale et ce, même s'il a déjà fait l'objet de l'affichage visé à l'alinéa 1er.

En effet, il semble utile de rendre obligatoire l'affichage ou le réaffichage des bans de mariage durant les dix jours qui précèdent la date arrêtée pour la célébration. C'est une garantie supplémentaire permettant à ceux qui ont à faire valoir quelque empêchement à ce mariage de se manifester auprès de l'officier de l'état civil.

liik niet met hun werkelijke bedoelingen overeenstemt. Met andere woorden, wanneer het huwelijk niet zozeer tot doel heeft duurzaam samen te leven, dan wel een aan het statuut van echtgenoot verbonden voordeel te verkrijgen.

In het beschikkend gedeelte worden vervolgens een aantal vermoedens opgesomd die zijn overgenomen uit het besluit van de minister van Binnenlandse Zaken en op grond waarvan de ambtenaar van de burgerlijke stand zich een duidelijker beeld kan vormen.

Uit haar ervaring als burgemeester voegt mevrouw Herzet daar twee vermoedens aan toe. Allereerst is er het gebrek aan affectie van een paar dat zich voor de schijn bij de gemeente aanmeldt om te huwen. Voorts treden bij dergelijke huwelijken vaak dezelfde mensen op als zogenaamde familieleden.

Op grond van dit wetsvoorstel zou de ambtenaar van de burgerlijke stand die gebruik maakt van zijn recht te weigeren om het huwelijk te voltrekken of de daaraan voorafgaande vormvereisten te vervullen, voortaan worden verplicht het parket onverwijld en schriftelijk van een en ander in kennis te stellen, met opgave van de redenen voor zijn weigering.

Vanaf dat ogenblik beschikt het openbaar ministerie over een termijn van twee maanden om verzet tegen het huwelijk aan te tekenen, overeenkomstig de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek. Gebeurt dat niet, dan moet de ambtenaar van de burgerlijke stand het huwelijk voltrekken op gezamenlijk verzoek van de toekomstige echtgenoten.

Het beschikkend gedeelte van het wetsvoorstel wordt aangevuld met de inhoud van een amendement dat werd ingediend tijdens de bespreking van het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit wat de naturalisatieprocedure betreft; dat amendement heeft ook betrekking op de huwelijksafkondiging (zie Stuk nr. 1334/11). Het betreft een preventief mechanisme dat een aanvulling moet vormen op de wet van 26 december 1891 tot wijziging van enige bepalingen betreffende het huwelijk.

Tijdens de tien dagen die voorafgaan aan de datum die is vastgesteld voor het voltrekken van het huwelijk, wordt de akte van afkondiging aangeplakt aan de deur van het gemeentehuis, zelfs indien ze reeds werd aangeplakt overeenkomstig het eerste lid.

Het lijkt ons immers nuttig de aanplakking of de heraanplakking van de huwelijksafkondiging verplicht te stellen gedurende de tien dagen die voorafgaan aan de datum die is bepaald voor het voltrekken van het huwelijk. Aldus wordt een bijkomende waarborg geboden, zodat al wie een of ander beletsel voor dat huwelijk wenst op te werpen, de mogelijkheid heeft zich bij de ambtenaar van de burgerlijke stand aan te melden.

La loi oblige déjà à un affichage de dix jours mais dans la plupart des cas, les services de l'état civil procèdent à cet affichage le plus rapidement possible en sorte qu'il s'écoule fréquemment un délai de plusieurs mois, avec un maximum légal d'un an, entre la publication et la célébration du mariage. En prévoyant une nouvelle publication pendant les dix jours qui précèdent la date arrêtée, un outil supplémentaire est offert aux officiers de l'état civil pour lutter contre les mariages simulés.

Pour conclure, Mme Herzet communique certaines observations qui ont été formulées par des officiers de l'état civil de la région bruxelloise quant à la présente proposition de loi. Ils saluent cette initiative parlementaire, estimant qu'une disposition légale en cette matière est attendue depuis longtemps. Quant au dispositif prévu par le nouvel article 171*bis*, ces officiers de l'état civil soulignent que dans l'hypothèse où l'officier de l'état civil a refusé de publier les bans, soit dans la grande majorité des cas, le parquet sera, si l'on en croit une doctrine et jurisprudence constante sur ce point, dans l'impossibilité de faire opposition au mariage puisque l'opposition doit suivre la publication des bans.

En conséquence, ils proposent de modifier les deux derniers alinéas de l'article 2 proposé en stipulant que le ministère public doit rendre un avis sur le mariage projeté dans un délai de deux mois à dater de la réception de l'avis écrit de l'officier de l'état civil, ce dernier étant tenu de suivre l'avis du parquet. Mme Herzet reste ouverte à tout amendement à ce propos si les membres l'estiment nécessaire.

Ce qui paraît essentiel, c'est qu'enfin le Parlement adopte un dispositif qui permette aux officiers de l'état civil de lutter contre la pratique des mariages simulés. Le dispositif est un dispositif minimaliste, de type préventif. L'ensemble du volet répressif, qui était contenu dans une proposition de loi plus ancienne de M. Vandenhaute et consorts (Doc. n° 624/1) a été abandonné au profit d'une mesure susceptible de rencontrer un consensus, le plus large possible.

III. — DISCUSSION GÉNÉRALE

M. Vandenhaute observe que le présent projet de loi modifie assez fondamentalement le droit du mariage. Il comporte deux axes principaux. D'une part, les articles 1 à 11 et 16 à 24 remplacent la procédure de publication de bans par une procédure de déclaration et d'autre part, les articles 12 à 15 tendent à lutter contre la pratique des mariages simulés. Ces deux

De wet stelt reeds een aanplakking van tien dagen verplicht, maar in de meeste gevallen wordt die aanplakking zo spoedig mogelijk door de diensten van de burgerlijke stand gedaan, zodat er vaak verscheidene maanden (met een wettelijk maximum van een jaar) verlopen tussen de afkondiging en de voltrekking van het huwelijk. Door in een nieuwe afkondiging te voorzien gedurende de tien dagen die de datum van de voltrekking van het huwelijk voorafgaan, stelt men een bijkomend middel ter beschikking van de ambtenaren van de burgerlijke stand in de strijd tegen de schijnhuwelijken.

Tot besluit maakt mevrouw Herzet gewag van een aantal opmerkingen die ambtenaren van de burgerlijke stand van het Brussels Gewest in verband met dit wetsvoorstel hebben geformuleerd. Zij zijn tevreden over dit parlementaire initiatief, aangezien volgens hen al lang werk moest worden gemaakt van een wettelijke regeling van deze aangelegenheid. Wat het bepaalde in artikel 171*bis* betreft, beklemtonen die ambtenaren van de burgerlijke stand dat de rechtsleer en de rechtspraak onveranderlijk de mening zijn toegedaan dat het parket geen verzet kan aantekenen tegen een eventuele weigering door een ambtenaar van de burgerlijke stand om het huwelijk af te kondigen - dat wil dus zeggen in de meerderheid van de gevallen -, aangezien pas na de huwelijksafkondiging van verzet sprake kan zijn.

Bijgevolg suggereren zij om de twee laatste leden van het voorgestelde artikel 2 te vervangen door een bepaling volgens welke het openbaar ministerie over het geplande huwelijk een advies moet uitbrengen binnen twee maanden vanaf de ontvangst van het schriftelijke advies van de ambtenaar van de burgerlijke stand, die het advies van het parket moet volgen. Mevrouw Herzet blijft openstaan voor elk amendement terzake, zo de leden dat noodzakelijk achten.

Van wezenlijk belang lijkt tot slot dat het parlement een tekst goedkeurt op grond waarvan de ambtenaren van de burgerlijke stand paal en perk kunnen stellen aan de praktijk van de schijnhuwelijken. Het gehele repressieve onderdeel, dat in een reeds vroeger ingediend wetsvoorstel van de heer Vandenhaute c.s. (Stuk nr. 624/1) was vervat, werd vervangen door een maatregel die op een zo ruim mogelijke consensus kon rekenen.

III. — ALGEMENE BESPREKING

De heer Vandenhaute merkt op dat dit wetsontwerp in het huwelijksrecht behoorlijk fundamentele wijzigingen aanbrengt. Het bevat twee hoofdlijnen. Enerzijds vervangen de artikelen 1 tot 11 en 16 tot 24 de procedure van huwelijksafkondiging door een procedure van aangifte en anderzijds zijn de artikelen 12 tot 15 gericht tegen de praktijk van de schijn-

volets ne sont pas interdépendants. On peut dès lors se demander s'il est vraiment opportun de glisser une réforme fondamentale des formes du mariage dans un processus ponctuel de lutte contre les mariages simulés d'autant qu'il faut garder à l'esprit que le mariage reste la règle. Le mariage simulé est quant à lui, l'exception à combattre. On ne peut régler le droit du mariage en donnant une priorité au contrevenant. L'utilité de remplacer la procédure de publication des bans par une procédure de déclaration se justifie essentiellement dans le cadre de mariages normaux.

L'intervenant remarque également que le fondement de cette modification réside dans une modernisation des formalités du mariage. La vie moderne, spécialement en milieu urbain, a rendu le système de publication obsolète. L'affichage aux valves n'est plus utile qu'aux démarcheurs commerciaux.

Il s'interroge cependant sur le fait de savoir si le registre des déclarations sera une garantie efficace à la publicité qui doit entourer la célébration du mariage. Toute personne intéressée pourra-t-elle consulter le registre des déclarations ? Faudra-t-il un droit d'accès à ce registre et quelles seront les garanties pour la protection de la vie privée ?

L'article 20 du présent projet de loi introduit quant à lui, un article 7 dans la loi du 12 juillet 1931 qui constitue une avancée pour les femmes puisque désormais il suffira que l'un des futurs époux ait la nationalité belge.

En ce qui concerne la lutte contre les mariages simulés, les articles 12 à 15 du présent projet consacrent de façon claire le rôle de l'officier de l'état civil. Ces dispositions constituent une bonne avancée qui rejoint l'objectif de sa propre proposition de loi. La formule retenue par le projet de loi prévoit une manière simple de régler le problème pour autant que les officiers de l'état civil soient dotés des moyens nécessaires.

En conclusion, en qualité d'auteur de la proposition de loi initiale, il reconnaît que celle-ci a été substantiellement modifiée par le présent projet. Ces deux textes veulent cependant rencontrer l'actuel vide juridique devant lequel les officiers de l'état civil sont confrontés.

Au cas où le gouvernement donnerait des précisions suffisantes aux remarques qu'il compte formuler dans le cadre de la discussion des articles, M. Vandenhoute annonce qu'il pourra apporter son soutien au projet de loi.

*
* *

huwelijken. Beide onderdelen staan los van elkaar. Men kan zich bijgevolg afvragen of het werkelijk wenselijk is een fundamentele hervorming van de huwelijksformaliteiten met de gerichte strijd tegen de schijnhuwelijken te verbinden, te meer daar men zich ervan bewust moet blijven dat het huwelijk de regel blijft. Het schijnhuwelijk vormt daarentegen de uitzondering die moet worden bestreden. Men kan het huwelijksrecht niet regelen door voorrang te verlenen aan de overtreder. De vervanging van de procedure van huwelijksafkondiging door een procedure van aangifte is in de eerste plaats nuttig in het raam van normale huwelijken.

De spreker merkt ook op dat aan deze wijzigingen een modernisering van de huwelijksformaliteiten ten grondslag ligt. Het moderne leven, met name in een stedelijke omgeving, heeft ervoor gezorgd dat het systeem van de afkondiging verouderd is. Aanplakking op borden is alleen nog nuttig voor leurders.

Toch vraagt hij zich af of het register van de aangiften een doeltreffende waarborg zal vormen voor de openbaarheid waarmee de voltrekking van het huwelijk gepaard moet gaan. Zal elke belanghebbende persoon het register van de aangiften kunnen raadplegen? Is een recht op inzage van dat register nodig en welke waarborgen zullen er zijn met betrekking tot het privé-leven?

Artikel 20 van dit wetsontwerp voert in de wet van 12 juli 1931 dan weer een artikel 7 in, hetgeen voor de vrouwen een stap vooruit betekent, aangezien het voortaan zal volstaan dat een van de toekomstige echtgenoten de Belgische nationaliteit heeft.

Wat de strijd tegen de schijnhuwelijken betreft, leggen de artikelen 12 tot 15 van dit wetsontwerp duidelijk de rol van de ambtenaar van de burgerlijke stand vast. Die bepalingen vormen een aanzienlijke vooruitgang, die in de lijn ligt van de doelstelling van sprekers eigen wetsvoorstel. De formule waarvoor in het wetsontwerp wordt gekozen zorgt ervoor dat het probleem op eenvoudige wijze kan worden geregeld, tenminste als de ambtenaren van de burgerlijke stand over de nodige middelen beschikken.

Tot slot erkent hij als indiener van het oorspronkelijke wetsvoorstel dat dit laatste door het thans besproken wetsontwerp grondig werd gewijzigd. Beide teksten strekken er evenwel toe de huidige juridische leemte aan te vullen waarmee de ambtenaren van de burgerlijke stand te maken hebben.

De heer Vandenhoute kondigt aan dat, mocht de regering op de opmerkingen die hij in het raam van de artikelsgewijze bespreking zal maken preciseringen verstrekken die hem voldoening schenken, hij aan dit wetsontwerp zijn steun zal kunnen verlenen.

*
* *

M. Lozie rappelle la procédure selon laquelle celui des époux qui serait dans l'impossibilité de se procurer un acte de naissance pourra le suppléer en rapportant un acte de notoriété. Cet acte s'acquiert selon une procédure judiciaire qui requiert la présence de témoins.

Aucune condition légale n'est cependant requise en ce qui concerne ces témoins. Lors de mariages simulés, il apparaît dans la pratique que ces témoins pourraient appartenir à des réseaux. Il serait dès lors utile qu'une vérification soit faite sur la qualité de ces témoins.

Le représentant du ministre signale que la problématique relative à l'impossibilité de se procurer un acte de naissance est abordée par l'article 70 du Code civil. C'est de façon délibérée que le projet de loi n'a pas touché à cet article car il offre un instrument souple pour obtenir un acte de notoriété auprès du juge de paix.

M. Lozie fait remarquer qu'il n'y a aucun problème quant à la procédure devant le juge de paix. Une difficulté existe seulement, en ce qui concerne la qualité de certains témoins. Il appartient au juge de paix de vérifier la nature des témoignages apportés et l'existence éventuelle de filières.

Le représentant du ministre précise que l'acte de notoriété est homologué par le tribunal de première instance après avoir entendu le procureur du Roi. C'est dès lors à ce niveau que l'existence de filières sera encore examiné.

*
* *

M. Laeremans formule plusieurs observations :

1. Il se demande tout d'abord si l'inscription dans un «registre» ne constitue pas un moyen fort artisanal à l'aube du 21ème siècle. Si l'on veut faciliter l'accès, d'autres moyens sont envisageables comme par Internet.

2. Il pose ensuite la question de savoir si le délai de quatorze jours prévu entre la date de l'établissement de l'acte de déclaration de mariage et la célébration du mariage constitue une nouveauté.

3. La publication des bans est-elle entièrement supprimée ? Dans l'affirmative, il considère qu'une moins grande publicité est donnée au mariage.

De heer Lozie brengt de procedure in herinnering volgens welke de echtgenoot die in de onmogelijkheid zou verkeren zich een akte van geboorte te verschaffen, deze kan vervangen door een akte van bekendheid. Deze laatste wordt verkregen volgens een gerechtelijke procedure waarbij de aanwezigheid van getuigen is vereist.

Met betrekking tot die getuigen geldt evenwel geen enkele wettelijke voorwaarde. Wat de schijnhuwelijken betreft, blijkt in de praktijk dat die getuigen deel zouden kunnen uitmaken van netwerken. Het zou daarom nuttig zijn als een controle zou kunnen worden uitgevoerd met betrekking tot de hoedanigheid van de getuigen.

De vertegenwoordiger van de minister stipt aan dat het vraagstuk betreffende de onmogelijkheid zich een akte van geboorte te verschaffen wordt geregeld door artikel 70 van het Burgerlijk Wetboek. Het wetsontwerp heeft met opzet niet aan dat artikel geraakt, aangezien dit voorziet in een soepele manier om bij de vrederechter een akte van bekendheid te verkrijgen.

De heer Lozie merkt op dat met betrekking tot de procedure voor de vrederechter geen enkel probleem bestaat. Alleen de hoedanigheid van bepaalde getuigen kan een probleem opleveren. Het komt de vrederechter toe de aard van de afgelegde getuigenissen en het eventuele bestaan van netwerken te controleren.

De vertegenwoordiger van de minister stipt aan dat de akte van bekendheid door de rechtbank van eerste aanleg wordt gehomologeerd, nadat de procureur des Konings is gehoord. Het bestaan van netwerken zal bijgevolg nog in die fase worden onderzocht.

*
* *

De heer Laeremans formuleert verscheidene opmerkingen :

1. Hij vraagt zich in de eerste plaats af of de inschrijving in een «register» op de drempel van de eenentwintigste eeuw geen erg ambachtelijke techniek is. Als het de bedoeling is de toegang te vergemakkelijken, kunnen andere technieken in overweging worden genomen, zoals het Internet.

2. Hij vraagt vervolgens of de termijn van veertien dagen waarin is voorzien tussen de datum waarop de akte van huwelijksaangifte wordt opgesteld en de voltrekking van het huwelijk een nieuwigheid uitmaakt.

3. Worden de huwelijksafkondigingen volledig afgeschaft? Als dat het geval is, meent hij dat aan het huwelijk een minder grote openbaarheid wordt gegeven.

4. L'article 4 du projet requiert-il que de nouveaux documents soient remis à l'officier de l'état civil par rapport à la situation actuelle ?

5. Enfin, il demande des précisions en ce qui concerne le 7° de l'article 4 qui requiert la remise de «toute autre pièce authentique dont il ressort que l'intéressé remplit les conditions requises par la loi pour pouvoir contracter mariage».

Le représentant du ministre communique que depuis longtemps, une réflexion est menée quant à la modernisation des tâches accomplies par l'officier de l'état civil. Cela étant, le gouvernement a estimé que l'inscription de la déclaration dans un registre constituait une publicité suffisante d'autant plus que l'article 45 du Code civil prévoit que toute personne peut se faire délivrer un extrait des actes inscrits dans les registres de l'état civil.

En ce qui concerne le délai de quatorze jours, il rappelle qu'actuellement ce délai est de dix jours. Le projet de loi prévoit qu'au cas où l'un des futurs époux est inscrit dans les registres d'une autre commune, une communication est adressée à l'officier de l'état civil de cette commune. En conséquence, le délai a été rallongé. Quant au fond, il n'existe aucune modification.

La publication des bans disparaît vu son caractère archaïque et le fait qu'elle ne correspond plus à l'actuelle conception de la protection de la vie privée.

En ce qui concerne les documents requis, l'article 4 donne une base légale à la pratique actuelle. Des incertitudes se posaient quant à la légalité des documents demandés par rapport au nombre limité des documents prescrits par le Code civil.

Le 7° vise quant à lui entre autres des certificats de coutume. En cas de mariage avec un époux de nationalité étrangère, il peut être intéressant pour l'officier de l'état civil de savoir si la personne remplit les conditions quant à son statut personnel.

M. Laeremans demande si la preuve de nationalité constitue un élément nouveau.

Le représentant du ministre ajoute que devant des futurs époux de nationalité étrangère, il n'était pas toujours évident pour l'officier de l'état civil de vérifier leur nationalité et leur statut personnel. La base légale pour demander ces documents faisait défaut.

4. Vereist artikel 4 van het wetsontwerp dat in vergelijking met de huidige toestand aan de ambtenaar van de burgerlijke stand nieuwe documenten worden overgelegd?

5. Ten slotte vraagt hij preciseringen met betrekking tot het 7° van artikel 4, dat de overlegging vereist van «ieder ander authentiek stuk waaruit blijkt dat in hoofde van de betrokkene is voldaan aan de door de wet gestelde voorwaarden om een huwelijk te mogen aangaan».

De vertegenwoordiger van de minister deelt mee dat sinds lang reflectie aan de gang is met betrekking tot de modernisering van de door de ambtenaar van de burgerlijke stand uitgevoerde taken. In afwachting is de regering van mening dat de inschrijving van de aangifte in een register voor voldoende openbaarheid zorgt, te meer daar artikel 45 van het Burgerlijk Wetboek erin voorziet dat eenieder zich uit de akten die in de registers van de burgerlijke stand zijn ingeschreven een uittreksel kan doen afgeven.

Wat de termijn van veertien dagen betreft, herinnert hij eraan dat die termijn op dit ogenblik tien dagen bedraagt. Het wetsontwerp voorziet erin dat, ingeval een van beide echtgenoten is ingeschreven in de registers van een andere gemeente, aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van die gemeente een bericht wordt gestuurd. Om die reden werd de termijn verlengd. Ten gronde werd geen enkele wijziging aangebracht.

De huwelijksaankondigingen verdwijnen, gelet op hun archaïsche karakter en omdat ze niet meer beantwoorden aan de huidige opvattingen omtrent de bescherming van het privé-leven.

Wat de vereiste documenten betreft, geeft artikel 4 een wettelijke basis aan de bestaande praktijk. Onzekerheid bestond omtrent de wettelijkheid van de gevraagde documenten, gelet op het beperkte aantal documenten die door het Burgerlijk Wetboek worden voorgeschreven.

Het 7° heeft dan weer betrekking op onder andere de wetscertificaten. In geval van huwelijk met een echtgenoot van vreemde nationaliteit, kan het voor de ambtenaar van de burgerlijke stand interessant zijn te weten of de persoon voldoet aan de voorwaarden betreffende zijn persoonlijk statuut.

De heer Laeremans vraagt of het bewijs van nationaliteit een nieuw gegeven is.

De vertegenwoordiger van de minister stipt aan dat de ambtenaar van de burgerlijke stand, als hij met toekomstige echtgenoten van vreemde nationaliteit te maken had, niet altijd zekerheid had over hun nationaliteit en hun persoonlijke rechtstoestand. Er ontbrak een wettelijke basis om die stukken aan te vragen.

M. Laeremans estime qu'il est exagéré de demander une preuve de nationalité de la part des Belges.

Le représentant du ministre précise que pour les Belges cette preuve peut être délivrée par un extrait des registres de la population.

*
* *

M. Duquesne demande comment les articles 12 et 15 du projet de loi doivent être interprétés.

L'officier de l'état civil peut décider de ne pas célébrer un mariage s'il estime que celui-ci ne satisfait pas aux qualités et conditions prescrites pour contracter mariage ou que la célébration est contraire aux principes de l'ordre public.

Un recours devant le tribunal de première instance est ouvert aux parties (art. 15). Que signifie la notion «satisfaire aux qualités et conditions prescrites» quand on compare avec l'article 12 qui dispose quant à lui qu'il n'y a pas de mariage lorsque, bien que les consentements formels aient été donnés en vue de celui-ci ...». On a l'air de dire que même si on célèbre le mariage, il n'y a pas de mariage.

Cela signifie-t-il qu'un recours serait ouvert pour constater l'absence de célébration de mariage ou que lorsqu'on parle des conditions et qualités prescrites pour contracter mariage, il faut considérer que l'officier de l'état civil estime qu'il ressort d'une combinaison de circonstances que l'intention de l'un au moins des époux n'est manifestement pas la création d'une communauté de vie durable ? L'orateur demande par ailleurs la signification des termes «intention de création d'une communauté de vie durable». Il rappelle à cet égard que le mariage peut être dissous après une durée de cinq ans. Dans ce cadre, créer une communauté de vie durable, est-ce prendre un engagement d'être marié pendant au moins cinq ans ? Par ailleurs, quels sont les éléments d'appréciation que l'officier de l'état civil peut prendre en considération pour estimer qu'il n'y a pas d'intention de créer une communauté de vie durable ?

Le représentant du ministre fait valoir que la définition du mariage simulé est issue de la doctrine et de jurisprudence qui ont été à leur tour confirmées dans la circulaire ministérielle de 1994. Si on décortique cette définition, on ne pourrait parler de mariage simulé que lorsque celui-ci a été célébré. Le gouvernement a préféré considérer que, lorsqu'un officier de l'état civil constate que l'intention est de conclure

De heer Laeremans vindt het overdreven om van Belgen een bewijs van nationaliteit te eisen.

De vertegenwoordiger van de minister merkt op dat voor Belgen dit bewijs kan worden geleverd door een uittreksel uit het bevolkingsregister.

*
* *

De heer Duquesne vraagt hoe men de artikelen 12 en 15 van het wetsontwerp moet interpreteren.

De ambtenaar van de burgerlijke stand kan weigeren een huwelijk te voltrekken als hij meent dat niet voldaan is aan de voorwaarden en hoedanigheden die vereist zijn om het te mogen aangaan of dat de voltrekking ervan in strijd zou zijn met de beginselen van de openbare orde.

De partijen kunnen beroep aantekenen bij de rechtbank van eerste aanleg (art. 15). Wat betekent het begrip «voldoen aan de vereiste hoedanigheden en voorwaarden» als men de vergelijking maakt met artikel 12 dat luidt als volgt: «Er is geen huwelijk wanneer ondanks de gegeven formele omstandigheden blijkt dat de intentie van minstens een van de echtgenoten kennelijk niet is gericht op het totstandbrengen van een duurzame levensgemeenschap, maar enkel op het bekomen van een verblijfsrechtelijk voordeel dat is verbonden aan de staat van gehuwde» ? Het is net alsof men zegt dat er geen huwelijk is, zelfs als het huwelijk wordt voltrokken.

Betekent dit dat beroep zou worden aangetekend om vast te stellen dat geen huwelijk werd voltrokken of dat men, met betrekking tot de voorwaarden en hoedanigheden die vereist zijn om een huwelijk aan te gaan, moet stellen dat de ambtenaar van de burgerlijke stand oordeelt dat «uit een geheel van omstandigheden blijkt dat de intentie van ten minste een van de echtgenoten niet gericht is op het totstandbrengen van een duurzame levensgemeenschap» ? De spreker vraagt overigens wat men moet verstaan onder «een intentie die gericht is op het totstandbrengen van een duurzame levensgemeenschap» ? Hij herinnert er daaromtrent aan dat het huwelijk na een duur van vijf jaar ontbonden kan worden. Komt, als men het zo bekijkt, het totstandbrengen van een duurzame leefgemeenschap neer op het aangaan van een verbintenis om ten minste vijf jaar lang gehuwd te zijn ? Welke gegevens hanteert de ambtenaar van de burgerlijke stand overigens om te oordelen dat het niet de bedoeling is om een duurzame levensgemeenschap tot stand te brengen ?

De vertegenwoordiger van de minister voert aan dat de definitie van «schijnhuwelijk» voortvloeit uit de rechtsleer en de rechtspraak, die op hun beurt door de ministeriële omzendbrief van 1994 werden bevestigd. Een grondige analyse van die definitie leert dat van een schijnhuwelijk pas sprake kan zijn zo het werd voltrokken. De regering heeft er de voorkeur aan gegeven de ambtenaar die vaststelt dat het de

un mariage simulé, il peut également à titre préventif, refuser de célébrer le mariage. Il est difficile de trouver une définition qui puisse être employée tant à titre préventif que répressif. En conséquence, le gouvernement a retenu cette définition issue de la doctrine et de la jurisprudence. Elle rejoint par ailleurs la définition utilisée aux Pays-Bas (art. 50 du Code civil des Pays-Bas).

*
* *

M. Lozie constate qu'une nouvelle compétence est confiée à l'officier de l'état civil. Un soutien en personnel et en logistique est-il prévu à ce propos ?

Par ailleurs, il demande confirmation de son interprétation de l'article 12 du projet de loi qui prévoit qu'il n'y a pas de mariage lorsque celui-ci vise uniquement l'obtention d'un avantage en matière de séjour. Ce motif est selon lui nullement limitatif. Il peut y avoir un mariage simulé pour d'autres raisons.

Le représentant du ministre n'ose pas affirmer que des moyens supplémentaires sont accordés à l'officier de l'état civil. Les possibilités dont il disposait auparavant sont cependant confirmées. La notion de mariage simulé a été limitée au mariage qui «vise uniquement l'obtention d'un avantage en matière de séjour». A cette définition, on n'a plus joint un avantage en matière de travail car il découle de l'avantage lié au séjour. La nationalité n'a également pas été reprise car la législation en matière de nationalité contient en elle-même des conditions précises. Une durée minimale de séjour est requise avant de pouvoir obtenir la nationalité belge. La problématique de l'obtention de la nationalité est dès lors suffisamment réglée dans le Code de la nationalité belge et ne doit dès lors plus être retenue dans le présent Code civil.

IV. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Article 1er

M. Vandeurzen demande pour quel motif le projet de loi relève de l'article 77 de la Constitution.

Le représentant du ministre fait valoir que le projet apporte une modification à la compétence des tribunaux. Il relève dès lors de l'article 77 de la Constitution. Le Conseil d'État, dans son avis sur la proposition de loi (Mme Lizin) insérant un article 171bis dans le Code civil relatif aux mariages blancs,

bedoeling is een huwelijk slechts voor de schijn te sluiten, eveneens de mogelijkheid te bieden de voltrekking van dat huwelijk preventief te weigeren. Het ligt niet eenvoudig om een definitie te vinden die zowel preventief als repressief kan worden gehanteerd. Bijgevolg heeft de regering gekozen voor die op de rechtsleer en de rechtspraak gebaseerde definitie, die bovendien nauw aansluit bij de in Nederland gangbare definitie (art. 50 van het Nederlands Burgerlijk Wetboek).

*
* *

De heer Lozie stelt vast dat de ambtenaar van de burgerlijke stand er een nieuwe bevoegdheid bij krijgt. Zal hij daar genoeg personele en logistieke steun voor krijgen ?

Daarnaast vraagt hij om bevestiging dat hij het bij het rechte eind heeft met zijn interpretatie van artikel 12 van het wetsontwerp dat er geen huwelijk is als het op het verkrijgen van een verblijfsrechtelijk voordeel gericht is. Hij vindt dat motief helemaal niet beperkend want er kunnen nog andere redenen zijn om een verstandshuwelijk aan te gaan.

De vertegenwoordiger van de minister durft niet te bevestigen dat de ambtenaren van de burgerlijke stand bijkomende middelen krijgen. Wel blijven zij dezelfde mogelijkheden als voorheen genieten. Het begrip «schijnhuwelijk» werd beperkt tot het huwelijk waarmee alleen het verkrijgen van een verblijfsrechtelijk voordeel wordt beoogd. Die definitie behelst niet langer een arbeidsrechtelijk voordeel, want dat vloeit namelijk uit dat verblijfsrechtelijk voordeel voort. De nationaliteit werd evenmin in aanmerking genomen, want de wetgeving inzake de nationaliteit bevat zelf al duidelijke voorwaarden. Om de Belgische nationaliteit te verwerven is een minimale verblijfsduur vereist. Het vraagstuk van de verkrijging van de nationaliteit wordt dan ook voldoende geregeld in het Wetboek van de Belgische nationaliteit; dat aspect hoeft dan ook niet langer in het vigerende Burgerlijk Wetboek aan bod te komen.

IV. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

Artikel 1

De heer Vandeurzen vraagt waarom het wetsontwerp een aangelegenheid regelt als bedoeld bij artikel 77 van de Grondwet.

De vertegenwoordiger van de minister antwoordt dat dit zo is omdat het ontwerp de bevoegdheid van de rechtbanken wijzigt.

In zijn advies over het wetsvoorstel van mevrouw Lizin houdende invoeging in het Burgerlijk Wetboek van een artikel 171bis betreffende de schijn-

a considéré que «dès lors qu'elle consacre la possibilité pour le ministère public de faire opposition à un mariage, la proposition concerne l'organisation judiciaire et règle donc une matière visée à l'article 77 de la Constitution» (Doc. Sén. n° 512/2, p. 1).

M. Duquesne rappelle quant à lui, que le droit judiciaire comprend notamment une deuxième partie consacrée à l'organisation judiciaire, une troisième partie consacrée à la compétence et une quatrième partie consacrée à la procédure civile. L'interprétation retenue par le Sénat, suite à l'avis du Conseil d'État, ne peut être partagée. On ne peut en effet prétendre qu'il existerait des compétences qui sont plus liées que d'autres à l'organisation judiciaire. L'application de l'article 77 de la Constitution est actuellement devenue ingérable vu que des arbitrages doivent sans cesse intervenir entre la Chambre et le Sénat. On ne donne actuellement plus pleine portée à la révision de la Constitution en ce qui concerne le fonctionnement des deux assemblées. L'organisation judiciaire est un concept précis et très limité. Il demande dès lors qu'on en revienne à une interprétation sérieuse de l'article 77 de la Constitution. Suivre l'interprétation donnée par le Sénat revient à considérer que toutes les dispositions qui concernent la Justice relèvent du bicaméralisme obligatoire.

M. Vandenhaute et consorts déposent un amendement n° 1 qui tend à prévoir que la présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution (Doc. n° 1991/2).

Pour l'auteur principal, le projet de loi ne contient aucune disposition qui toucherait à «l'organisation judiciaire» (article 77, 9° de la Constitution). En effet, même si la question reste controversée et que les interprétations divergent selon les différents points de vue en présence (point de vue du Sénat, du Conseil d'État, de la Chambre et du gouvernement), le rapport de M. Erdman au Sénat précise que les termes «organisation judiciaire» s'appliquent aux dispositions mentionnées dans la deuxième partie du Code judiciaire, ainsi qu'aux principes généraux figurant dans la première partie pour autant qu'ils portent sur l'organisation judiciaire (Doc. Sén., 1991-1992, 100-19/2°, pages 18 et 28).

Il est à noter que la proposition de loi déposée au Sénat par Mme Lizin précisait qu'elle réglait une matière visée à l'article 78 de la Constitution (Doc. Sén. n° 512/1). Le Conseil d'État, dans son avis rendu sur cette proposition de loi, a estimé quant à lui, qu'elle réglait une matière visée à l'article 77 de la Constitution. Il est assez curieux de constater que le

huwelijken, sprak de Raad van State zich uit als volgt : «Doordat het voorstel bepaalt dat het openbaar ministerie zich tegen het huwelijk kan verzetten, heeft het betrekking op de rechterlijke inrichting en regelt het dus een in artikel 77 van de Grondwet bedoelde aangelegenheid.» (Stuk Senaat nr. 512/2, blz. 1).

De heer Duquesne brengt in herinnering dat het Gerechtelijk Wetboek met name een tweede deel bevat dat handelt over de rechterlijke organisatie, een derde deel dat aan de bevoegdheid gewijd is en een vierde dat betrekking heeft op de burgerlijke rechtspleging. Men kan niet akkoord gaan met de interpretatie die de Senaat naar aanleiding van dat advies van de Raad van State naar voren heeft gebracht. De stelling als zouden er bevoegdheden zijn die meer dan andere verband houden met de rechterlijke organisatie, gaat immers niet op. De toepassing van artikel 77 van de Grondwet is momenteel «onbeheersbaar» geworden doordat onophoudelijk arbitrages nodig zijn tussen Kamer en Senaat. Momenteel wordt aan de herziening van de Grondwet met betrekking tot de werking van beide assemblees niet langer de volle draagwijdte gegeven. De rechterlijke organisatie is een duidelijke en zeer beperkte notie. De spreker vraagt derhalve dat men opnieuw een steekhoudende interpretatie zou geven aan artikel 77 van de Grondwet. De interpretatie van de Raad van State volgen komt erop neer dat men ervan uitgaat dat alle bepalingen met betrekking tot het gerecht een verplicht bicamerale aangelegenheid zijn.

De heer Vandenhaute c.s. dient amendement nr. 1 (Stuk nr. 1991/2) in, dat ertoe strekt te bepalen dat deze wet een aangelegenheid regelt als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Volgens de hoofdindieners bevat het wetsontwerp geen enkele bepaling die betrekking zou hebben op de «rechterlijke organisatie» (artikel 77, 9°, van de Grondwet). Over dat aspect bestaat weliswaar onenigheid en de lezingen ervan lopen uiteen, afhankelijk van het terzake ingenomen standpunt (de Senaat, de Raad van State, de Kamer en de regering verschillen van mening); toch bepaalt het verslag dat de heer Erdman heeft uitgebracht namens de Senaatscommissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen dat het begrip «rechterlijke organisatie» betrekking heeft op de bepalingen die zijn vermeld in Deel II van het Gerechtelijk Wetboek, alsook op de algemene beginselen die zijn vervat in Deel I, voor zover ze betrekking hebben op de rechterlijke organisatie (Stuk Senaat 100-19/2°, 1990-1991, blz. 18 en 28).

Feit is ook dat mevrouw Lizin in haar in de Senaat ingediende wetsvoorstel heeft gepreciseerd dat haar voorstel een aangelegenheid regelt als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet (Stuk Senaat nr. 512/1). De Raad van State heeft in zijn advies terzake gesteld dat dit wetsvoorstel een aangelegenheid regelt als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet. Het is vrij

gouvernement, dans son amendement global aux propositions de loi traitées par la Chambre et par le Sénat a estimé que cette matière relevait de l'article 77 de la Constitution.

Le projet de loi transmis par le Sénat modifie en ses articles 2 à 20 des dispositions du Code civil et des dispositions à caractère civil. Il est vrai que l'article 21 modifie l'article 587 du Code judiciaire, mais cet article se trouve dans la troisième partie du Code judiciaire qui traite «de la compétence». L'ensemble du projet ne saurait donc être considéré comme relevant du bicaméralisme obligatoire et relève dès lors de l'article 78 de la Constitution.

Le président partage cet amendement. Il considère par ailleurs qu'étant donné qu'il n'existe aucun doute quant à la qualification du texte du projet de loi, il n'y a pas lieu de soumettre le problème à la commission parlementaire de concertation.

M. Vandenhaute précise que son amendement n'apporte *aucune* modification quant au fond du projet de loi.

*
* *

L'amendement n° 1 de M. Vandenhaute et consorts est adopté à l'unanimité.

Art. 2

Cet article ne fait l'objet d'aucune observation et est adopté à l'unanimité.

Art. 3

M. Lozie constate que pour les Belges qui résident à l'étranger et qui ne sont pas inscrits dans les registres de la population d'une commune belge, une procédure très complexe est mise en place pour ceux qui désirent contracter mariage en Belgique (§ 1er, alinéa trois). Une telle complexité est-elle indispensable ?

Le représentant du ministre précise que cet alinéa tente de répondre à la difficulté rencontrée par les Belges qui résident et sont domiciliés à l'étranger et qui ne peuvent actuellement pas se marier en Belgique. Le gouvernement a essayé de trouver une solution, certes un peu complexe, mais qui leur permet dorénavant de se marier en Belgique.

eigenaardig dat de regering in haar alomvattend amendement op de door de Kamer en de Senaat behandelde wetsvoorstellen heeft aangegeven dat het om een in artikel 77 van de Grondwet bedoelde aangelegenheid gaat.

De artikelen 2 tot 20 van het door de Senaat overgezonden wetsontwerp strekken ertoe bepalingen van het Burgerlijk Wetboek en bepalingen met burgerrechtelijke inslag te wijzigen. Artikel 21 wijzigt weliswaar artikel 587 van het Gerechtelijk Wetboek, maar dat artikel is een onderdeel van Deel III van het Gerechtelijk Wetboek, met als opschrift «Bevoegdheid». Er mag derhalve niet worden gesteld dat het verplicht bicameralisme van toepassing is op het gehele wetsontwerp. Bijgevolg valt het onder artikel 78 van de Grondwet.

De voorzitter is het eens met dat amendement. Voorts is hij van oordeel dat het knelpunt niet moet worden voorgelegd aan de parlementaire overlegcommissie aangezien er geen twijfel bestaat over de kwalificatie van de tekst van het wetsontwerp.

De heer Vandenhaute preciseert dat zijn amendement geen enkele wijziging aanbrengt aan de inhoud van het wetsontwerp.

*
* *

Amendement nr. 1 van de heer Vandenhaute c.s. wordt eenparig aangenomen.

Art. 2

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt. Het wordt eenparig aangenomen.

Art. 3

De heer Lozie stelt vast dat voor de Belgen die in het buitenland verblijven en die niet in het bevolkingsregister van een Belgische gemeente zijn ingeschreven, een heel ingewikkelde procedure wordt ingesteld voor wie in België een huwelijk wil aangaan (§ 1, derde lid). Is een dergelijke ingewikkeldheid noodzakelijk ?

De vertegenwoordiger van de minister geeft aan dat met dat lid wordt getracht een oplossing te vinden voor de moeilijkheid die opduikt voor de Belgen die in het buitenland verblijven en er gedomicilieerd zijn, en die thans in België niet kunnen huwen. De regering heeft geprobeerd om een oplossing aan te reiken die ongetwijfeld ingewikkeld is, maar die hun voortaan de mogelijkheid biedt in België te huwen.

M. Lozie remarque également que le paragraphe trois, alinéa deux de cet article, prévoit que «l'officier de l'état civil qui a reçu la notification (...) vérifie s'il n'existe pas d'empêchements à mariage. Le cas échéant, il le signale, dans les dix jours de la réception de la notification ...». Il considère qu'un délai de dix jours est très court pour vérifier s'il n'existe pas d'empêchements à mariage, en particulier dans le cas des mariages simulés. Par ailleurs, au cas où il ne constate aucun empêchement à mariage, doit-il également le signaler à l'officier de l'état civil qui a reçu l'acte de déclaration ?

Le représentant du ministre attire l'attention sur le fait que lorsque les futurs époux ne sont pas inscrits dans la même commune, l'officier de l'état civil qui a dressé l'acte le transmet à l'officier de l'état civil de la commune où l'autre futur époux est inscrit. L'hypothèse évoquée concerne ce second officier de l'état civil. La déclaration lui est notifiée afin de combattre des mariages simulés qui étaient demandés dans une commune afin d'éviter les difficultés rencontrées dans une précédente commune. Le délai de dix jours est destiné à vérifier qu'il n'y a pas déjà eu une tentative de célébrer le mariage dans cette commune. Il paraît dès lors suffisant pour cette seule vérification. Les autres vérifications relèvent du premier officier de l'état civil.

M. Vandenhoute demande si une déclaration est suffisante pour établir la résidence d'un des futurs époux (§ 1, alinéa 2). Il lui semble que cette déclaration devrait pour le moins être confirmée par un rapport de l'officier de police de quartier.

Le représentant du ministre rappelle que l'officier de l'état civil doit d'abord vérifier s'il est compétent ou non (compétence *ratione loci*). Il peut demander les preuves qu'il estime nécessaire à ce propos.

Il est cependant difficile de prévoir dans la loi quelles des preuves doivent être apportées quant à la résidence vu que celle-ci peut par exemple être l'hôpital.

L'article 4 du projet de loi prévoit quant à lui que lors de la déclaration du mariage, une preuve de l'inscription dans les registres de la population, le registre des étrangers ou le registre d'attente et/ou une preuve de la résidence actuelle doit notamment être remise à l'officier de l'état civil. Le projet ne prévoit cependant pas quelle preuve.

De heer Lozie stipt ook het bepaalde van § 3, tweede lid, van dat artikel aan : «De ambtenaar van de burgerlijke stand die de (...) kennisgeving heeft ontvangen (...) gaat na of er geen huwelijksbeletselen zijn. In voorkomend geval meldt hij dit binnen de tien dagen na de ontvangst van de kennisgeving

(...).». Volgens de spreker is een termijn van tien dagen heel kort om na te gaan of er geen huwelijksbeletselen zijn, in het bijzonder in het geval van de schijnhuwelijken. Zo hij geen huwelijksbeletsel vaststelt, dient hij ook dat ter kennis te brengen van de ambtenaar van de burgerlijke stand die de akte van aangifte heeft ontvangen ?

De vertegenwoordiger van de minister wijst erop dat wanneer de toekomstige echtgenoten niet in dezelfde gemeente zijn ingeschreven, de ambtenaar van de burgerlijke stand de door hem opgestelde akte verzendt aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente waar de andere toekomstige echtgenoot is ingeschreven. De te berde gebrachte mogelijkheid betreft die tweede ambtenaar van de burgerlijke stand. Hij wordt van de aangifte in kennis gesteld ter bestrijding van schijnhuwelijken waarvan de voltrekking werd aangevraagd in een gemeente om de moeilijkheden waarmee de betrokkenen in een andere gemeente te kampen hebben gehad, uit de weg te gaan. De termijn van tien dagen dient om na te gaan of er reeds een poging is geweest om in die gemeente te huwen; daartoe blijkt die termijn te volstaan. De andere controles moeten door de eerste ambtenaar van de burgerlijke stand worden gedaan.

De heer Vandenhoute vraagt of een verklaring voldoende is om de verblijfplaats van een van de aanstaande echtgenoten vast te stellen (§ 1, tweede lid). Volgens hem zou die verklaring op zijn minst moeten worden bevestigd door een verslag van de wijkagent.

De vertegenwoordiger van de minister herinnert eraan dat de ambtenaar van de burgerlijke stand eerst moet natrekken of hij al dan niet bevoegd is (bevoegdheid *ratione loci*). Hij mag de bewijzen vragen die hij terzake nodig acht.

Het is echter moeilijk om in de wet te bepalen welke bewijzen moeten worden aangevoerd over de verblijfplaats aangezien die bijvoorbeeld een ziekenhuis kan zijn.

Luidens artikel 4 van het wetsontwerp moeten bij de aangifte van het huwelijk een bewijs van inschrijving in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister en/of een bewijs van de huidige verblijfplaats worden voorgelegd aan de ambtenaar van de burgerlijke stand. Het wetsontwerp bepaalt echter niet om welk bewijs het gaat.

M. Lozie formule une dernière observation en ce qui concerne le paragraphe 4 qui dispose que lorsque les parties intéressées restent en défaut de déposer les documents visés à l'article 64, l'officier de l'état civil refuse de dresser l'acte. C'est une des seules dispositions du projet de loi où un pouvoir de refus est accordé à l'officier de l'état civil.

Le représentant du ministre répond qu'en réalité, l'officier de l'état civil dispose de deux possibilités de refus. Dans le cas présent, il s'agit du refus de dresser l'acte de déclaration, soit parce qu'il ne dispose pas de tous les documents, soit parce qu'ils lui paraissent manifestement être des faux. Ce refus doit être distingué du refus de célébrer le mariage.

*
* *

L'article 3 est adopté à l'unanimité.

Art. 4

M. Lozie remarque que chacun des futurs époux doit notamment remettre une preuve d'identité. Le projet de loi ne donne aucune précision quant à la nature de la preuve. De larges possibilités sont offertes. Le même raisonnement vaut pour la preuve de nationalité. Il considère qu'une attestation d'une ambassade pourrait suffire.

Le représentant du ministre signale que la preuve d'identité pour les Belges réside dans la carte d'identité. La problématique se pose pour les étrangers vu que certains États ne connaissent pas le système des cartes d'identité. D'autres documents devront dès lors être fournis. Quant à la preuve de nationalité, celle-ci peut résulter d'une attestation de l'ambassade à condition que celle-ci soit compétente pour délivrer de telles attestations. Il s'agira d'examiner au cas par cas quelle instance est compétente pour confirmer la nationalité.

M. Vandenhaute considère qu'il est très léger de se contenter d'une note de gaz, d'électricité ou d'un bail comme preuve de la résidence. Ces documents peuvent être de pure convenance.

Le représentant du ministre confirme que dans le cas exceptionnel où le futur époux veut se marier dans la commune de sa résidence, il doit prouver qu'il y a sa résidence. Il est difficile cependant de prévoir dans la loi tous les moyens de preuve.

De heer Lozie maakt een laatste opmerking over § 4, eerste lid, dat luidt als volgt : «Wanneer de belanghebbende partijen in gebreke blijven de in artikel 64 bedoelde documenten over te leggen, weigert de ambtenaar van de burgerlijke stand over te gaan tot de opmaak van de akte.». Het is een van de enige bepalingen van het wetsontwerp waarbij aan de ambtenaar van de burgerlijke stand een bevoegdheid wordt toegekend om te weigeren.

De vertegenwoordiger van de minister antwoordt dat de ambtenaar van de burgerlijke stand in werkelijkheid twee mogelijkheden heeft om te weigeren. In het voormelde geval betreft het de weigering om de akte van aangifte op te stellen, hetzij omdat hij niet over alle stukken beschikt, hetzij omdat het hem voorkomt dat ze kennelijk vals zijn. Die weigering moet worden onderscheiden van de weigering om het huwelijk te voltrekken.

*
* *

Artikel 3 wordt eenparig aangenomen.

Art. 4

De heer Lozie merkt op dat elk van beide aanstaande echtgenoten onder meer een «bewijs van identiteit» moet voorleggen. Het wetsontwerp verstrekt geen enkele precisering over de aard van dat bewijs. Terzake beschikt men over een ruime waaier aan mogelijkheden. Hetzelfde geldt voor het «bewijs van nationaliteit». Hij gaat ervan uit dat een door een ambassade afgegeven verklaring kan volstaan.

De vertegenwoordiger van de minister merkt op dat voor Belgen de identiteitskaart als «bewijs van identiteit» kan gelden. Aangezien een aantal Staten evenwel geen identiteitskaarten kennen, rijst voor bepaalde buitenlanders een probleem. Bijgevolg zullen andere documenten moeten worden verstrekt. Het «bewijs van nationaliteit» kan dan weer door de ambassade worden bezorgd, op voorwaarde dat die bevoegd is om soortgelijke getuigschriften af te geven. Al naar gelang het geval zal moeten worden nagegaan welke instantie bevoegd is om de nationaliteit te bevestigen.

De heer Vandenhaute stelt dat men nogal lichtzinnig te werk zou gaan mocht worden gesteld dat een gas- of elektriciteitsfactuur, of een huurovereenkomst volstaan als «bewijs van verblijfplaats». Dergelijke documenten kunnen opgezet spel zijn.

De vertegenwoordiger van de minister bevestigt dat in het uitzonderlijke geval waarbij de aanstaande echtgenoot een huwelijk wil aangaan in de gemeente waar hij verblijf houdt, hij dan ook moet aantonen dat hij daar verblijft. Het is evenwel moeilijk bij wet in alle mogelijke bewijsmiddelen te voorzien.

M. Lozie relève que le projet requiert, le cas échéant, une preuve écrite légalisée d'où il ressort que le futur époux absent lors de la déclaration de mariage, consent à celle-ci. Cette preuve inclut-elle une légalisation de la signature ?

Par ailleurs, il observe qu'au paragraphe deux, le projet de loi prévoit que «*si les documents remis sont établis dans une langue étrangère, l'officier de l'état civil peut en demander une traduction certifiée conforme.*» Par «*langue étrangère*», entend-on une langue autre qu'une des trois langues nationales ?

Le représentant du ministre communique qu'en ce qui concerne la preuve écrite légalisée, il n'est pas exigé que la signature en elle-même soit légalisée. En ce qui concerne la langue étrangère, on considère que l'officier de l'état civil doit pouvoir comprendre le document qui lui est remis pour pouvoir vérifier si toutes les conditions sont remplies. Il donne l'exemple d'un document établi en français qui est remis à un officier de l'état civil à Anvers. Celui-ci peut en demander la traduction.

M. Vandeurzen constate que le projet de loi requiert une preuve de l'inscription dans le registre des étrangers ou le registre d'attente *et/ou* une preuve de la résidence actuelle. Demande-t-on dès lors deux attestations ou l'une ou l'autre ?

Le représentant du ministre rappelle qu'il ne faut pas avoir un domicile officiel en Belgique pour pouvoir s'y marier. Quelqu'un qui réside en Belgique, ne peut donner une preuve de l'inscription dans les registres de la population. On peut également avoir des personnes qui sont officiellement inscrites dans le registre de la population, mais qui résident ailleurs. Il est dès lors logique de leur demander une preuve de la résidence et du domicile. L'officier de l'état civil de la commune du domicile doit également être averti de la déclaration de mariage.

M. Vandeurzen se demande s'il ne serait pas préférable d'écrire qu'une preuve de la résidence doit être remise *au cas où* celle-ci ne correspondrait pas au domicile.

Le représentant du ministre précise que la preuve de la résidence n'est nécessaire que si les futurs époux veulent se marier à l'endroit de leur résidence et non de leur domicile. Ce n'est que dans cette hypothèse que les deux documents sont exigés.

De heer Lozie merkt op dat het ontwerp in voorkomend geval een gelegaliseerd schriftelijk bewijs verplicht stelt dat aantoonst dat de echtgenoot, die afwezig is bij de aangifte van het huwelijk, met die aangifte instemt. Impliceert dat bewijsmiddel dat de handtekening gelegaliseerd moet worden ?

Voorts merkt hij op dat paragraaf 2 van het wetsontwerp het volgende stelt: «*Indien de overgelegde documenten in een vreemde taal zijn opgemaakt, kan de ambtenaar van de burgerlijke stand om een vooreensluitend verklaarde vertaling ervan verzoeken.*» Verstaat men onder «*een vreemde taal*» een andere dan een van de drie landstalen ?

De vertegenwoordiger van de minister deelt inzake het gelegaliseerd schriftelijk bewijs mee dat geen legalisering van de handtekening zelf wordt vereist. Wat de vreemde taal betreft, wordt ervan uitgegaan dat de ambtenaar van de burgerlijke stand het document dat hem wordt voorgelegd, moet kunnen begrijpen om te kunnen nagaan of alle voorwaarden vervuld zijn. Ter illustratie geeft hij het voorbeeld van een in het Frans gesteld document dat aan in Antwerpen een ambtenaar van de burgerlijke stand wordt overhandigd. Die ambtenaar kan om een vertaling van het document verzoeken.

De heer Vandeurzen constateert dat het wetsontwerp een bewijs van inschrijving in het vreemdelingenregister *en/of* een bewijs van de huidige verblijfplaats verplicht stelt. Betekent zulks dat beide bewijzen vereist zijn of volstaat een van beide ?

De vertegenwoordiger van de minister wijst erop dat men geen officiële woonplaats in België hoeft te hebben om in ons land te kunnen huwen. Iemand die enkel verblijf houdt in België, kan geen bewijs van de inschrijving in de bevolkingsregisters voorleggen. Ook zijn gevallen mogelijk van personen die officieel in het bevolkingsregister ingeschreven staan, maar elders verblijven. Het is dan ook logisch hun een bewijs van de verblijfplaats en van de woonplaats te vragen. Ook de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente waar de betrokkene gedomicilieerd is, moet van de huwelijksaangifte op de hoogte worden gebracht.

De heer Vandeurzen vraagt zich af of het niet verkieslijk ware te stellen dat een bewijs van de verblijfplaats moet worden overgelegd *als* die niet met de woonplaats overeenstemt.

De vertegenwoordiger van de minister preciseert dat het bewijs van de verblijfplaats niet noodzakelijk is als de aanstaande echtgenoten in het huwelijk willen treden in de gemeente waar zij verblijven, maar niet gedomicilieerd zijn. Alleen in dat geval zijn beide documenten vereist.

Comme le projet est actuellement rédigé, *M. Vandeurzen* considère qu'en cas de déclaration du mariage, un choix peut être effectué : soit on apporte une preuve de l'inscription dans les registres de la population soit une preuve de la résidence.

Le représentant du ministre rappelle que le gouvernement a retenu la possibilité de pouvoir célébrer le mariage dans le lieu de résidence. Si le demandeur se trouve en situation illégale, il ne dispose que d'une preuve de résidence. Par ailleurs, on peut être inscrit dans le registre de la population et vouloir se marier au lieu de sa résidence. Il n'est dès lors pas possible d'écrire dans la loi «au cas où». Devant la difficulté d'inscrire toutes les hypothèses, il demande le maintien du texte actuel de l'article.

M. Vandeurzen constate enfin qu'une preuve de célibat doit être remise. Qu'en est-il des États qui ne délivrent pas un tel document ?

Le représentant du ministre signale que certains états délivrent de telles preuves. En Belgique, celle-ci est remplacée par un extrait des registres de la population d'où il ressort que la personne n'est pas encore mariée. La Belgique ne délivre pas de preuve de célibat en tant que telle.

*
* *

L'article 4 est adopté à l'unanimité.

Art. 5 à 7

Le président relève qu'il y aurait lieu, dans le texte néerlandais des articles 5 et 7, de remplacer les mots «door de wet» par les mots «*bij* de wet».

La commission partage cette correction technique.

*
* *

Les articles 5 à 7, ainsi corrigés, sont successivement adoptés à l'unanimité.

Art. 8

M. Vandeurzen remarque que cet article pourra avoir des conséquences en matière de naturalisation puisqu'il est possible à l'époux qui se trouve dans l'im-

Voortgaande op de huidige tekst van het wetsontwerp, gaat *de heer Vandeurzen* ervan uit dat bij een huwelijksaangifte een keuze kan worden gedaan: ofwel legt men een bewijs van de inschrijving in het bevolkingsregister voor, ofwel een bewijs van de verblijfplaats.

De vertegenwoordiger van de minister memoreert de mogelijkheid die de regering in aanmerking heeft genomen om het huwelijk te kunnen voltrekken in de gemeente van verblijf. Bevindt de aanvrager zich illegaal in het land, dan beschikt hij alleen over een bewijs van de verblijfplaats. Voorts kan iemand in het bevolkingsregister ingeschreven staan en willen huwen in de gemeente waar hij verblijft. Het is dan ook niet mogelijk in de wet de voorwaarde «als» te hanteren. Gelet op de onmogelijkheid alle mogelijke gevallen bij wet vast te leggen, vraagt hij de huidige tekst van het artikel te behouden.

De heer Vandeurzen constateert ten slotte dat een «bewijs van de ongehuwde staat» moet worden voorgelegd. *Quid* met de Staten die geen soortgelijk document afgeven ?

De vertegenwoordiger van de minister wijst erop dat sommige Staten soortgelijke bewijsmiddelen afgeven. In België wordt dat bewijs vervangen door een uittreksel uit het bevolkingsregister dat aantoonst dat de betrokkene nog ongehuwd is. België geeft geen bewijs van de ongehuwde staat *talis qualis* af.

*
* *

Artikel 4 wordt eenparig aangenomen.

Art. 5 tot 7

De voorzitter wijst erop dat in de Nederlandse tekst van de artikelen 5 en 7 de woorden «door de wet» door de woorden «*bij de wet*» zouden moeten worden vervangen.

De commissie stemt met die vormtechnische verbetering in.

*
* *

De aldus verbeterde artikelen 5 tot 7 worden eenparig aangenomen.

Art. 8

De heer Vandeurzen merkt op dat dit artikel gevolgen kan hebben op het vlak van de naturalisatie, want de echtgenoot die zijn akte van geboorte niet kan ver-

possibilité de se procurer son acte de naissance de le suppléer par un acte de notoriété délivré par le juge de paix.

Le représentant du ministre fait observer que le gouvernement n'a souhaité apporter aucune nouveauté à la situation existante sachant qu'un acte de notoriété constitue un mode de preuve très souple.

M. Vandenhaute demande que la procédure d'acte de notoriété reste l'exception sous peine d'engorger les justices de paix.

Le représentant du ministre confirme que rien n'est changé à la procédure mise en place par l'article 70 du Code civil.

*
* *

L'article 8 est adopté à l'unanimité.

Art. 9

Le président signale qu'il y a lieu, dans le texte néerlandais, de supprimer la référence au Code civil à l'article 165 étant donné que l'on se trouve déjà dans le Code civil.

La commission se rallie à cette correction technique.

*
* *

L'article 9 est adopté à l'unanimité.

Art. 10

M. Vandenhaute s'interroge sur la suppression du mot «profession».

Le représentant du ministre répond que cette suppression résulte d'une demande expresse des officiers de l'état civil. La mention de la «profession» n'est également plus reprise dans les autres actes de l'état civil.

*
* *

L'article 10 est adopté à l'unanimité.

krijgen, mag die akte vervangen door een akte van bekendheid die door de vrederechter wordt afgegeven.

De vertegenwoordiger van de minister merkt op dat het geenszins de bedoeling was van de regering ook maar iets aan de bestaande toestand te wijzigen, aangezien een akte van bekendheid een heel flexibel bewijsmiddel vormt.

De heer Vandenhaute wil dat de procedure waarbij een akte van bekendheid volstaat, uitzonderlijk blijft. Zo niet krijgen de vredegerechten te kampen met werkoverlast.

De vertegenwoordiger van de minister bevestigt dat de bij artikel 70 van het Burgerlijk Wetboek ingestelde procedure ongewijzigd is gebleven.

*
* *

Artikel 8 wordt eenparig aangenomen.

Art. 9

De voorzitter wijst erop dat in de Nederlandse tekst de verwijzing naar het Burgerlijk Wetboek in artikel 165 moet worden weggelaten aangezien men zich reeds in het Burgerlijk Wetboek bevindt.

De commissie is het eens met die technische verbetering.

*
* *

Artikel 9 wordt eenparig aangenomen.

Art. 10

De heer Vandenhaute heeft vragen bij de weglating van de woorden «, het beroep».

De vertegenwoordiger van de minister antwoordt dat die weglating het gevolg is van een uitdrukkelijke vraag van de ambtenaren van de burgerlijke stand. De vermelding «beroep» komt evenmin nog voor in de andere akten van de burgerlijke stand.

*
* *

Artikel 10 wordt eenparig aangenomen.

Art. 11

Cet article ne fait l'objet d'aucune remarque et est adopté à l'unanimité.

Art. 12

M. Vandenhaute considère que cet article qui traite des mariages simulés introduit une nouvelle cause de nullité absolue. Les modalités de prononciation de cette nullité ne sont cependant pas précisées.

Le représentant du ministre renvoie à l'article 17 du projet de loi qui modifie quant à lui l'article 184 du Code civil en y ajoutant les mariages simulés. L'article 184 prévoit que tout mariage contracté en contravention aux dispositions contenues aux articles 144, 147, 161 à 163, 341 ou 363 peut être attaqué soit par les époux eux-mêmes, soit par tous ceux qui y ont intérêt, soit par le ministère public.

M. Bourgeois observe que cet article est central dans la lutte contre les mariages simulés. Il demande si on peut considérer qu'un tel mariage est contraire aux principes de l'ordre public.

Il met cette considération en relation avec l'alinéa premier du nouvel article 167 (article 15 du projet de loi) qui prévoit que l'officier de l'état civil refuse de célébrer le mariage s'il est d'avis que la célébration est contraire aux principes de l'ordre public. Il est important d'examiner ces deux articles en corrélation.

Le représentant du ministre fait remarquer que l'article 12 du projet de loi insère un article 146bis dans le chapitre relatif aux «Qualités et conditions requises pour pouvoir contracter mariage». En conséquence, en cas de mariage, il peut être considéré comme contraire aux principes de l'ordre public et la nullité peut être demandée sur cette base.

M. Bourgeois examine ensuite la définition donnée du mariage simulé à savoir lorsqu'il ressort d'une combinaison de circonstances que l'intention de l'un au moins des époux n'est manifestement pas la création d'une communauté de vie durable». Aux Pays-Bas, la loi du 2 juin 1994 a retenu une autre définition, à savoir «het huwelijk waarbij het oogmerk van de echtgenoten, of een hunner, niet was gericht op de vervulling van de door de wet aan de huwelijkse staat verbonden plichten, doch op het verkrijgen van toelating tot Nederland».

Cette définition n'est-elle pas préférable sur le plan de la lutte effective contre les mariages simulés à la notion retenue de «communauté de vie durable» ?

Art. 11

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt. Het wordt eenparig aangenomen.

Art. 12

De heer Vandenhaute is van oordeel dat dit artikel betreffende de schijnhuwelijken een nieuwe grond van absolute nietigheid instelt. Onder welke nadere voorwaarden die nietigheid concreet wordt uitgesproken, staat evenwel nergens vermeld.

De vertegenwoordiger van de minister verwijst naar artikel 17 van het wetsontwerp, dat ertoe strekt aan artikel 184 van het Burgerlijk Wetboek de schijnhuwelijken toe te voegen. Artikel 184 bepaalt dat elk huwelijk dat met overtreding van de bepalingen van de artikelen 144, 147, 161 tot 163, 341 of 363 werd voltrokken, kan worden aangevochten door de echtgenoten zelf, door al wie daarbij belang heeft of door het openbaar ministerie.

De heer Bourgeois stipt aan dat dit artikel de spil vormt van de bestrijding van de schijnhuwelijken. Hij vraagt of ervan kan worden uitgegaan dat een dergelijk huwelijk indruist tegen de beginselen van de openbare orde.

Die beschouwing brengt hij in verband met het eerste lid van het nieuwe artikel 167 (artikel 15 van het wetsontwerp), op grond waarvan de ambtenaar van de burgerlijke stand mag weigeren het huwelijk te voltrekken, zo hij meent dat de voltrekking in strijd is met de beginselen van de openbare orde. Het is van belang beide artikelen gezamenlijk te behandelen.

De vertegenwoordiger van de minister merkt op dat artikel 12 van het wetsontwerp een artikel 146bis invoegt in het hoofdstuk inzake de «Hoedanigheden en voorwaarden vereist om een huwelijk te mogen aangaan». Bijgevolg kan een dergelijk huwelijk worden geacht in strijd te zijn met de beginselen van de openbare orde en kan op grond daarvan de nietigheid worden gevraagd.

Vervolgens neemt *de heer Bourgeois* de in aanmerking genomen definitie van «schijnhuwelijk» onder de loep, die met name geldt wanneer «uit een geheel van omstandigheden blijkt dat de intentie van minstens één van echtgenoten kennelijk niet is gericht op het totstandbrengen van een duurzame levensgemeenschap». De Nederlandse wet van 2 juni 1994 vermeldt een andere definitie, te weten: «het huwelijk waarbij het oogmerk van de echtgenoten, of een hunner, niet was gericht op de vervulling van de door de wet aan de huwelijkse staat verbonden plichten, doch op het verkrijgen van toelating tot Nederland.»

Valt die definitie niet te verkiezen boven het begrip «duurzame levensgemeenschap», als het de bedoeling is doeltreffend op te treden tegen de schijnhuwelijken?

Deuxièmement, aux Pays-Bas, le législateur parle de «mariage simulé» tandis que le présent projet de loi prévoit qu'«il n'y a pas de mariage». L'aspect négatif est ici mis en avant.

Troisièmement, il relève que deux éléments sont retenus dans la définition du mariage simulé, d'une part, l'absence de création d'une communauté de vie durable et d'autre part, le but unique de l'obtention d'un avantage en matière de séjour, lié au statut d'époux.

Il ne faut pas oublier cependant que les mariages simulés existent également dans le milieu de la prostitution. Le rapport d'évaluation sur la loi aux Pays-Bas envisage également une modification de la loi pour englober dans la définition des mariages simulés les mariages célébrés dans le but d'introduire quelqu'un dans le circuit de la prostitution.

Quatrièmement, ce projet de loi ne traite que des mariages simulés. Qu'en est-il dans l'avenir des contrats de vie commune ?

Il constate qu'aux Pays-Bas, il existe un déplacement des mariages simulés vers les contrats de vie commune. Ne faudrait-il pas anticiper ce déplacement en légiférant en matière de contrat de vie commune ?

M. Vandenhaute demande pourquoi le projet de loi n'a pas retenu la définition proposée par le Conseil d'État, à savoir :

«Lorsqu'il existe des présomptions graves, précises et concordantes que le mariage n'a d'autre but que de permettre à l'un des conjoints de séjourner ou de s'établir en Belgique ou d'y exercer une profession, l'officier de l'état civil peut refuser de célébrer le mariage (Doc. Sén., n° 512/2, p. 3). Ce texte apportait une définition beaucoup plus précise que celle retenue par le projet qui retient la notion de «combinaison de circonstances».

Le représentant du ministre fait valoir que la définition retenue par le projet de loi est issue de la jurisprudence et de la doctrine belges, reprises dans la circulaire de 1994. La définition retenue aux Pays-Bas met plus l'accent sur les droits et obligations liés au mariage. La définition du présent projet est dès lors plus large puisqu'elle envisage la création d'une communauté de vie durable.

La formulation négative du mariage simulé trouve son origine dans un autre article du Code civil, à savoir, l'article 146 qui prévoit qu'«il n'y a pas de mariage lorsqu'il n'y a point de consentement».

La même approche a dès lors été retenue.

Ten tweede wijst de spreker erop dat de Nederlandse wetgever het over «schijnhuwelijken» heeft, terwijl het ter bespreking voorliggende wetsontwerp een negatieve definitie geeft, door te bepalen dat «[...] er geen huwelijk [is].»

Ten derde stipt de spreker aan dat de definitie van «schijnhuwelijk» twee aspecten omvat: het ontbreken van de wil om tot een duurzame levensgemeenschap te komen en het uitsluitende doel om een verblijfsrechtelijk voordeel te verkrijgen dat met de status van echtgenoot samenhangt. Bij dat alles mogen we evenwel niet uit het oog verliezen dat schijnhuwelijken ook in het prostitutiemilieu voorkomen. Het evaluatieverslag over de Nederlandse wet beveelt eveneens een wetswijziging aan, die ertoe strekt de definitie van «schijnhuwelijk» uit te breiden tot de huwelijken met de bedoeling iemand in het prostitutiecircuit te introduceren.

Ten vierde valt het de spreker op dat dit wetsontwerp alleen betrekking heeft op de schijnhuwelijken. Wat met de samenlevingscontracten die in de toekomst zullen worden gesloten? Hij stelt vast dat zich in Nederland een verschuiving van de schijnhuwelijken naar de samenlevingscontracten voordoet. Ware het niet beter op die verschuiving te anticiperen door ook inzake de samenlevingscontracten wetgevend op te treden?

De heer Vandenhaute vraagt waarom de door de Raad van State voorgestelde definitie niet in het wetsontwerp werd opgenomen. Die definitie luidt als volgt: «Wanneer er gewichtige, precieze en met elkaar overeenstemmende vermoedens bestaan dat het huwelijk alleen tot doel heeft een van de echtgenoten in staat te stellen in België te verblijven of er zich te vestigen of er een beroep uit te oefenen, kan de ambtenaar van de burgerlijke stand weigeren het huwelijk te voltrekken» (zie Stuk Senaat nr. 512/2, blz. 3). Die tekst omschrijft de schijnhuwelijken veel preciezer dan de thans in het ontwerp opgenomen definitie, waarin het begrip «geheel van omstandigheden» wordt gehanteerd.

De vertegenwoordiger van de minister voert aan dat de in het wetsontwerp in aanmerking genomen definitie voortvloeit uit de Belgische rechtspraak en rechtsleer, waarnaar ook de omzendbrief van 1994 verwijst. De in Nederland gekozen definitie beklemtoont meer de rechten en de plichten waarmee het huwelijk gepaard gaat. De definitie van het ter bespreking voorliggende ontwerp is bijgevolg ruimer opgevat, want ze behelst de totstandbrenging van een duurzame levensgemeenschap.

De negatieve formulering van het schijnhuwelijk gaat terug op een ander artikel van het Burgerlijk Wetboek, met name artikel 146 waarin te lezen staat: «Er is geen huwelijk wanneer er geen toestemming is.» Men heeft derhalve voor dezelfde benadering gekozen.

C'est de façon délibérée que la prostitution n'a pas été englobée dans les mariages simulés car on ne peut empêcher une prostituée de se marier. La prostitution n'est pas un empêchement à un mariage.

En ce qui concerne le contrat de vie commune, il rappelle que cette matière se situe dans le droit des contrats. Il semble dès lors difficile dans le cadre de ce projet de loi de viser des contrats simulés de vie commune.

Le projet de loi n'a pas repris la définition proposée par le Conseil d'État car celui-ci s'est prononcé sur une forme de publication du mariage. Le projet vise quant à lui également la nullité du mariage. Pour cette raison, les causes de nullité ont été limitées à l'obtention d'un avantage en matière de séjour.

M. Bourgeois reconnaît qu'on ne peut empêcher le mariage d'une prostituée. Il s'agit cependant parfois, par le biais d'un mariage simulé, de forcer quelqu'un à entrer dans le circuit de la prostitution.

En ce qui concerne le contrat de vie commune, ne pourrait-il arriver qu'un des contractants soit animé par le souhait d'obtenir un avantage en matière de séjour ? Ne serait-il dès lors pas raisonnable d'envisager ce cas dès à présent, même si la loi sur le contrat de vie commune n'est pas encore entrée en vigueur ?

Le représentant du ministre rappelle que dans la circulaire ministérielle de 1994 destinée aux officiers de l'état civil, une des présomptions énumérées retient la prostitution. En soi, cet élément n'est cependant pas suffisant. Il considère dès lors qu'il serait dangereux de reprendre la prostitution comme cause de nullité.

En ce qui concerne l'application éventuelle de la problématique des mariages simulés aux contrats de vie commune, celle-ci dépend des droits et obligations de chacun des contractants. Le législateur n'a jusqu'à présent pas lié de droits et obligations spécifiques. Il est dès lors difficile de vouloir sanctionner dès à présent de telles situations. Il signale enfin, qu'un certificat de résidence peut déjà être obtenu par des personnes non mariées.

M. Bourgeois revient ensuite à la définition retenue par le projet de loi qui envisage une combinaison de circonstances d'où il ressort que l'intention de l'un au moins des époux n'est manifestement pas la création d'une communauté de vie durable.

Il cite à cet égard plusieurs extraits du rapport d'évaluation effectué aux Pays-Bas sur l'application de la loi relative aux mariages simulés. Ce rapport est très négatif quant à ses effets.

Afin de prévenir de tels mariages, - ce qui doit cons-

De prostitutie werd met opzet niet opgenomen onder de schijnhuwelijken, want men kan een prostituee niet verhinderen te huwen. De prostitutie is geen beletsel voor het huwelijk.

Inzake het samenlevingscontract herinnert hij eraan dat die aangelegenheid in het contractenrecht thuishoort. De werkingssfeer van het wetsontwerp lijkt dan ook moeilijk de «schijnsamenlevingscontracten» te kunnen omvatten.

Dit wetsontwerp heeft de door de Raad van State voorgestelde definitie niet overgenomen want die Raad heeft zich uitgesproken over een vorm van huwelijksafkondiging, terwijl het ontwerp daarentegen ook op de nietigheid van het huwelijk doelt. Om die reden werden de oorzaken van nietigheid beperkt tot het verkrijgen van een verblijfsrechtelijk voordeel.

De heer Bourgeois is het ermee eens dat men een prostituee niet kan verhinderen te huwen, maar dat neemt niet weg dat sommige vrouwen via een schijnhuwelijk gedwongen worden om te gaan werken in een prostitutienetwerk.

Zou het met betrekking tot het samenlevingscontract niet kunnen gebeuren dat een van de contractanten er vooral op uit is om een verblijfsrechtelijk voordeel in de wacht te slepen ? Ware het bijgevolg niet redelijk om die mogelijkheid nu reeds te overwegen, ook al is de wet op het samenlevingscontract nog niet van kracht ?

De vertegenwoordiger van de minister herinnert eraan dat in de voor de ambtenaren van de burgerlijke stand bestemde ministeriële omzendbrief van 1994 de prostitutie een van de opgesomde vermoedens is, hoewel dat op zich geen toereikend gegeven is. Hij vindt het dan ook gevaarlijk de prostitutie als een oorzaak van nietigheid aan te merken.

De eventuele toepassing van de problematiek van de schijnhuwelijken op de samenlevingscontracten hangt af van de rechten en verplichtingen van ieder van de contractanten. Aangezien de wetgever terzake tot nog toe geen specifieke rechten en verplichtingen heeft vastgelegd, is het moeilijk om nu al te voorzien in sancties tegen dergelijke toestanden. Ten slotte wijst hij erop dat ongehuwden reeds een verblijfsbewijs kunnen verkrijgen.

De heer Bourgeois komt terug op de in het ontwerp gehanteerde definitie die een geheel van omstandigheden in ogenschouw neemt waaruit blijkt dat «de intentie van ten minste één van de echtgenoten niet gericht is op het totstandbrengen van een duurzame levensgemeenschap».

Hij citeert in dat verband uittreksels uit het Nederlandse verslag dat de toepassing van de wet op de schijnhuwelijken evalueert. Dat verslag laat zich eerder negatief uit over de gevolgen daarvan.

Om dergelijke huwelijken te voorkomen - en dat

tituer l'objectif principal - on se sert aux Pays-Bas d'une liste d'indications (étrangers, grand écart d'âge, interrogatoire séparé des futurs époux ...).

Le gouvernement a-t-il l'intention de donner un certain nombre d'indications aux officiers de l'état civil auxquelles ils doivent faire attention ? Un traitement des données va-t-il être effectué et publié ?

Enfin, l'orateur relève qu'aucune sanction pénale n'est prévue en la matière. Aux Pays-Bas, également aucune sanction n'est prévue. On y plaide cependant pour les introduire comme remède ultime et pour sanctionner les professionnels en la matière.

Le représentant du ministre souligne que le gouvernement a toujours affirmé qu'on ne pouvait lutter contre les mariages simulés uniquement par l'instauration d'une définition. Quatre conditions doivent simultanément être remplies :

1. La problématique des actes rédigés à l'étranger et des jugements rendus à l'étranger doit être réglée. Un avant projet de loi est actuellement pendant pour avis devant le Conseil d'État;

2. Plus de possibilités sur le plan préventif doivent être données à l'officier de l'état civil, tel est l'objectif du présent projet de loi;

3. Ultérieurement, la possibilité doit être donnée de pouvoir invoquer la nullité du mariage simulé.

4. Une codification du droit international privé doit être réalisée afin d'éviter tout déplacement dans l'espace des mariages de convenance.

Le gouvernement s'y attache actuellement.

En ce qui concerne les indications qui sont données aux officiers de l'état civil, la circulaire ministérielle de 1994 sera adaptée à la nouvelle législation. La volonté est de donner des directives précises aux officiers de l'état civil.

Enfin, le groupe de travail qui a élaboré le présent projet de loi, avait pensé introduire à titre dissuasif, des sanctions pénales. Néanmoins, il a finalement estimé qu'il était peu opportun de prévoir spécifiquement en cette matière des sanctions pénales.

M. Bourgeois se demande s'il n'y aurait pas lieu d'envisager, comme aux Pays-Bas, une évaluation du présent projet de loi.

Le représentant du ministre ne s'oppose nullement à une telle évaluation mais estime qu'elle ne pourrait être utile qu'après que l'ensemble des quatre éléments

doivent être pris en compte. En France, le projet de loi doit être adopté par le Parlement. En France, le projet de loi doit être adopté par le Parlement. En France, le projet de loi doit être adopté par le Parlement.

Is de regering voornemens ten behoeve van de ambtenaren van de burgerlijke stand een aantal gegevens te vermelden waarop zij moeten letten ? Zullen de gegevens worden verwerkt en bekendgemaakt ?

Ter afronding merkt de spreker op dat op dat vlak niet in strafrechtelijke sancties wordt voorzien en dat dit evenmin het geval is in Nederland, hoewel men er daar voor pleit ze als ultieme remedie in te voeren om degenen aan te pakken die van de bedoelde praktijken een beroepsbezigheid hebben gemaakt.

De vertegenwoordiger van de minister benadrukt dat de regering er altijd op heeft gewezen dat schijnhuwelijken niet uitsluitend kunnen worden bestreden met de invoering van een definitie. Er zijn vier voorwaarden die gelijktijdig moeten worden vervuld:

1. De problematiek van de in het buitenland opge maakte akten en van de aldaar gewezen vonnissen moet een oplossing krijgen. De Raad van State buigt zich momenteel over een desbetreffend voorontwerp van wet ter fine van advies;

2. De ambtenaar van de burgerlijke stand moet meer mogelijkheden krijgen op preventief vlak en het voorliggende wetsontwerp wil hem die geven;

3. In een latere fase moet men de nietigheid van een schijnhuwelijk kunnen inroepen.

4. Het internationaal privaatrecht moet gecodificeerd worden om iedere verplaatsing van schijnhuwelijken naar andere landen te voorkomen. De regering is daar momenteel mee bezig.

Inzake de aanwijzingen ten behoeve van de ambtenaren van de burgerlijke stand zal de ministeriële omzendbrief van 1994 worden aangepast aan de nieuwe wetgeving. Het is de bedoeling de ambtenaren van de burgerlijke stand nauwkeurige richtlijnen te verstrekken.

Ten slotte zij opgemerkt dat de werkgroep die het voorliggende ontwerp heeft uitgewerkt, aanvankelijk gedacht had aan strafsancities als afschrikkingsmiddel, maar het uiteindelijk weinig wenselijk vond om voor deze specifieke aangelegenheid in strafsancities te voorzien.

De heer Bourgeois vraagt zich af of naar Nederlands voorbeeld geen evaluatie van het voorliggende wetsontwerp zou moeten worden overwogen.

De vertegenwoordiger van de minister is helemaal niet tegen zo'n evaluatie gekant hoewel hij meent dat die pas nuttig zou kunnen zijn wanneer elk van de

ments évoqués pour pouvoir lutter efficacement contre les mariages simulés soient entrés en vigueur.

M. Bourgeois demande néanmoins que dès à présent des mécanismes d'évaluation soient mis en place et soient repris dans la circulaire ministérielle destinée aux officiers de l'état civil afin d'éviter l'écueil rencontré aux Pays-Bas. Il est en effet beaucoup plus difficile de rassembler certains éléments si ceux-ci sont demandés plusieurs années plus tard plutôt que de les rassembler dès le début de l'application de la nouvelle loi. La publication de ces données permettrait d'attirer l'attention des officiers de l'état civil sur certains dangers, par exemple, de déplacement des demandes de déclaration de mariage d'une commune à l'autre.

*
* *

L'article 12 est adopté par dix voix et une abstention.

Art. 13

M. Lozie se demande si en cas de dispense accordée par le procureur du Roi, l'officier de l'état civil peut encore intervenir.

Le représentant du ministre confirme que l'officier de l'état civil peut toujours intervenir (voir article 15 du projet de loi).

*
* *

L'article 13 est adopté à l'unanimité.

Art. 14

Cet article ne fait l'objet d'aucune remarque et est adopté à l'unanimité.

Art. 15

M. Vandenhaute se demande s'il ne faudrait pas préciser les moyens dont dispose l'officier de l'état civil pour procéder à une enquête complémentaire. Peut-il requérir la police communale par le biais des inspecteurs de quartier ? Les officiers de l'état civil qui ne sont pas bourgmestres n'ont pas autorité pour agir sur la police.

M. Bourgeois partage cette préoccupation. Il signale qu'aux Pays-Bas, on a donné une tâche spécifique aux chefs de corps de la police du service des étrangers. Il

vier vermeldde voorwaarden waaronder de schijn-huwelijken doeltreffend kunnen worden bestreden, vervuld zal zijn.

De heer Bourgeois vraagt niettemin dat, als men niet over het Nederlandse struikelblok wil vallen, nu reeds zou worden voorzien in evaluatiemechanismen die zouden worden opgenomen in de omzendbrief aan de ambtenaren van de burgerlijke stand. Sommige gegevens kunnen immers veel moeilijker worden verzameld indien zij niet al meteen bij de eerste toepassing van de nieuwe wet maar pas verscheidene jaren later worden opgevraagd. De bekendmaking van die gegevens zou de mogelijkheid bieden de ambtenaren van de burgerlijke stand te attenderen op bepaalde gevaren, zoals bijvoorbeeld de verplaatsing van een gemeente naar een andere van de aanvragen om aangiften van huwelijken.

*
* *

Artikel 12 wordt aangenomen met 10 stemmen en 1 onthouding .

Art. 13

De heer Lozie vraagt of de ambtenaar van de burgerlijke stand nog kan optreden als de procureur des Konings vrijstelling van aangifte heeft verleend.

De vertegenwoordiger van de minister bevestigt dat de ambtenaar van de burgerlijke stand te allen tijde kan optreden (zie artikel 15 van het wetsontwerp).

*
* *

Artikel 13 wordt eenparig aangenomen.

Art. 14

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt en het wordt eenparig aangenomen.

Art. 15

De heer Vandenhaute vraagt zich af of het niet nodig is te preciseren over welke middelen de ambtenaar van de burgerlijke stand beschikt om bijkomend onderzoek te verrichten. Kan hij de gemeentepolitie inschakelen via de wijkagenten? De ambtenaren van de burgerlijke stand die geen burgemeester zijn hebben geen gezag over de politie.

De heer Bourgeois deelt deze bezorgdheid. Hij stipt aan dat men in Nederland de korpschefs van de vreemdelingenpolitie een specifieke taak heeft toe-

est d'avis que l'officier de l'état civil qui ne peut faire appel aux services de police est trop peu outillé pour effectuer une réelle enquête. Il ne serait pas superflu de le prévoir dans la loi.

Le représentant du ministre précise qu'il échet de tenir compte du fait que certains officiers de l'état civil disposent de services pour faire des enquêtes préliminaires. Il cite le cas de la ville d'Anvers qui dispose d'un service spécifique pour détecter les mariages simulés. D'autre part, l'officier de l'état civil peut faire appel au procureur du Roi qui lui désignera le service compétent. Cela peut être la police communale, la gendarmerie en cas de filière, ou encore d'autres services spécialisés. Il n'est dès lors pas prudent d'inscrire dans le Code civil quel service sera compétent.

M. Vandenhaute se demande s'il n'est pas malheureux de retenir les termes «décision définitive de l'officier de l'état civil». Ne serait-il pas préférable de remplacer le mot «définitive» par «précise» ou plus simplement de l'omettre ?

Le représentant du ministre communique que l'officier de l'état civil peut prendre deux sortes de décisions : soit il refuse, soit il surseoit. Il peut en effet surseoir pendant un délai de deux mois.

MM. Bourgeois, Landuyt et Vandeurzen déposent un amendement n° 2 qui tend à préciser d'une part, que la notification du refus de l'officier de l'état civil de célébrer le mariage se fait au moyen d'une lettre recommandée avec accusé de réception et d'autre part, que le délai de recours prend cours à dater de la notification (Doc. n° 1991/2).

MM. Lozie et Willems considèrent également qu'il y a lieu de déterminer avec précision à partir de quel moment le délai de recours commence.

Le représentant du ministre considère qu'il n'est pas opportun d'indiquer au début du Code civil comment sera réalisé la notification du refus et à partir de quand le délai de recours prend cours. Il propose de préciser cette procédure dans la circulaire ministérielle qui sera adressée à tous les officiers de l'état civil. De la sorte, tous les aspects pratiques seraient réglés dans un seul document. Cela étant, il reconnaît que le projet de loi prévoit uniquement que «l'officier de l'état civil notifie sans délai sa décision motivée aux parties intéressées». Il attire cependant l'attention sur le fait que d'autres dispositions de ce titre du Code civil ne contiennent également pas de

gewezen. Hij is van mening dat de ambtenaar van de burgerlijke stand die geen beroep kan doen op de politiediensten over onvoldoende middelen beschikt om een echt onderzoek te verrichten. Het zou niet overbodig zijn in de wet daarover de nodige bepalingen op te nemen.

De vertegenwoordiger van de minister preciseert dat er rekening mee moet worden gehouden dat bepaalde ambtenaren van de burgerlijke stand over diensten beschikken om voorafgaande onderzoeken uit te voeren. Hij haalt het geval aan van de stad Antwerpen, die over een specifieke dienst beschikt om schijnhuwelijken op te sporen. Voorts kan de ambtenaar van de burgerlijke stand een beroep doen op de procureur des Konings, die hem de bevoegde dienst zal aanwijzen; dat kan de gemeentepolitie zijn of, als er sprake is van een netwerk, de rijkswacht, of nog andere gespecialiseerde diensten. Het ware bijgevolg onvoorzichtig in het Burgerlijk Wetboek te bepalen welke dienst bevoegd is.

De heer Vandenhaute denkt dat de woorden «definitieve keuze van de ambtenaar van de burgerlijke stand» ongelukkig gekozen zijn. Zou het niet wenselijk zijn het woord «definitieve» te vervangen door het woord «precieze» of, nog eenvoudiger, het weg te laten?

De vertegenwoordiger van de minister deelt mee dat de ambtenaar van de burgerlijke stand twee soorten van beslissing kan nemen: weigering of uitstel. Hij kan immers de voltrekking van het huwelijk gedurende twee maanden uitstellen.

De heren Bourgeois, Landuyt en Vandeurzen dienen amendement nr. 2 (Stuk nr. 1991/2) in, dat er toe strekt te preciseren dat de kennisgeving van de weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand om het huwelijk te voltrekken moet gebeuren door middel van een aangetekende brief met ontvangstbewijs en voorts ook dat de beroepstermijn ingaat op het tijdstip van de kennisgeving.

Ook *de heren Lozie en Willems* zijn van mening dat precies moet worden bepaald wanneer de beroepstermijn ingaat.

De vertegenwoordiger van de minister is van mening dat het niet wenselijk is vooraan in het Burgerlijk Wetboek aan te geven hoe de kennisgeving van de weigering moet gebeuren en wanneer de beroepstermijn ingaat. Hij stelt voor de preciseringen over die procedure op te nemen in de ministeriële circulaire die aan alle ambtenaren van de burgerlijke stand zal worden toegestuurd. Op die manier kunnen alle praktische aspecten in een enkel document worden geregeld. Hij erkent evenwel dat het wetsontwerp alleen bepaalt dat «de ambtenaar van de burgerlijke stand zijn met redenen omklede beslissing zonder verwijl ter kennis [brengt] van de belanghebbende

précisions quant à la procédure à suivre. Il donne l'exemple du refus de consentement des père et mère.

En conséquence, la circulaire ministérielle préciserait aux officiers de l'état civil que la notification du refus devra s'effectuer par lettre recommandée avec accusé de réception et que le délai de recours débutera à partir de cette notification.

Suite à cette précision, l'amendement n° 2 est retiré.

M. Bourgeois propose de remplacer dans le texte néerlandais à la seconde phrase du quatrième alinéa, le mot «overgemaakt» par «overgezonden».

La commission partage cette correction linguistique.

*
* *

L'article 15, ainsi corrigé, est adopté par 10 voix et une abstention.

Art. 16

Le président fait observer qu'il y aurait lieu, dans le texte néerlandais de la première phrase, de remplacer les mots «door de wet» par les mots «bij de wet».

La commission partage cette correction linguistique.

*
* *

L'article 16, ainsi corrigé, est adopté à l'unanimité.

Art. 17 et 18

Ces articles n'appellent aucune remarque. Ils sont successivement adoptés à l'unanimité.

Art. 19

Le président attire l'attention sur le fait qu'il y aurait lieu, dans le texte néerlandais de la première phrase, de remplacer les mots «door de wet» par les mots «bij de wet».

partijen». Niettemin wijst hij erop dat andere bepalingen van die titel van het Burgerlijk Wetboek evenmin preciseringen bevatten over de te volgen procedure. Hij haalt als voorbeeld de weigering van de ouders aan om in te stemmen met een huwelijk.

Bijgevolg zal de ministeriële circulaire aan de ambtenaren van de burgerlijke stand preciseren dat de kennisgeving van de weigering moet gebeuren door middel van een aangetekende brief met ontvangstbewijs en dat de beroepstermijn ingaat op het tijdstip van die kennisgeving.

Als gevolg van die precisering wordt amendement nr. 2 ingetrokken.

De heer Bourgeois stelt voor om in de Nederlandse tekst, in de tweede volzin van het vierde lid, het woord «overgemaakt» te vervangen door het woord «overgezonden».

De commissie is het met die taalkundige verbetering eens.

*
* *

Het aldus verbeterde artikel 15 wordt aangenomen met 10 stemmen en 1 onthouding.

Art. 16

De voorzitter merkt op dat in de Nederlandse tekst van de eerste volzin de woorden «door de wet» zouden moeten worden vervangen door de woorden «bij de wet».

De commissie is het met die taalkundige verbetering eens.

*
* *

Het aldus verbeterde artikel 16 wordt eenparig aangenomen.

Art. 17 en 18

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt. Ze worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

Art. 19

De voorzitter vestigt de aandacht erop dat het wenselijk ware in de eerste volzin van de Nederlandse tekst de woorden «door de wet» te vervangen door de woorden «bij de wet».

La commission se rallie à cette correction technique.

M. Laeremans constate qu'en cas de non respect de la loi, les parties contractantes ou ceux sous l'autorité desquelles elles ont agi, pourront être condamnées à une *amende proportionnée à leur fortune*. Ce type de condamnation constitue-t-il une nouveauté en cette matière ?

Le représentant du ministre signale que cette mesure figure déjà actuellement à l'article 192 du Code civil.

*
* *

L'article 19, ainsi corrigé, est adopté à l'unanimité.

Art. 20

Le président remarque que dans le texte néerlandais, il y aurait lieu de remplacer les mots «evenals» et «sluiten» respectivement par «alsook» et «voltrekken».

La commission partage ces corrections techniques.

*
* *

L'article 20, tel que corrigé, est adopté à l'unanimité.

Art. 21

Le représentant du ministre propose de remplacer l'ajout au 7° par un 9° étant donné la publication entretemps au *Moniteur belge* de la loi du 10 août 1998.

La commission se rallie à cette correction technique.

*
* *

L'article 21 est adopté à l'unanimité.

Art. 22 et 23

Le président suggère dans le texte néerlandais de ces deux articles de remplacer les mots «artikelen 1 tot en met 8» par «artikelen 1 tot 8».

La commission partage cette suggestion.

De commissie sluit zich bij deze technische verbetering aan.

De heer Laeremans stelt vast dat als de wet niet in acht wordt genomen, de contracterende partijen of degenen onder wier gezag zij hebben gehandeld zullen kunnen worden veroordeeld tot «*een geldboete naar verhouding van hun vermogen*».

Is een dergelijke veroordeling een nieuwigheid in deze aangelegenheid?

De vertegenwoordiger van de minister stipt aan dat die maatregel op dit ogenblik al voorkomt in artikel 192 van het Burgerlijk Wetboek.

*
* *

Het aldus verbeterde artikel 19 wordt eenparig aangenomen.

Art. 20

De voorzitter merkt op dat het wenselijk ware in de Nederlandse tekst de woorden «evenals» en «sluiten» respectievelijk te vervangen door de woorden «alsook» en «voltrekken».

De commissie is het met die technische verbeteringen eens.

*
* *

Het aldus verbeterde artikel 20 wordt eenparig aangenomen.

Art. 21

De vertegenwoordiger van de minister stelt voor de aanvulling met het 7° te vervangen door een 9°, aangezien de wet van 10 augustus 1998 inmiddels in het *Belgisch Staatsblad* werd bekendgemaakt.

De commissie sluit zich bij deze technische verbetering aan.

*
* *

Het aldus verbeterde artikel 21 wordt eenparig aangenomen.

Art. 22 en 23

De voorzitter stelt voor om in de Nederlandse tekst van die twee artikelen, de woorden «artikelen 1 tot en met 8» te vervangen door de woorden «artikelen 1 tot 8».

De commissie is het daarmee eens.

*
* *

Les article 22 et 23, tels que corrigés, sont adoptés à l'unanimité.

Art. 24

L'article 24 ne fait l'objet d'aucune observation et est adopté à l'unanimité.

Art. 25

Cet article prévoit que la présente loi entre en vigueur le 1er janvier qui suit sa publication au *Moniteur belge*.

M. Lozie formule le souhait qu'au 1er janvier 2000, la loi entrera en vigueur.

M. Vandenhaute demande des garanties quant à cette entrée en vigueur au 1er janvier 2000. Tous les officiers de l'état civil attendent avec impatience que l'actuel vide juridique soit comblé.

Le ministre de la Justice s'engage à ce que le nécessaire soit fait en vue d'une publication rapide au *Moniteur belge*.

*
* *

L'article 25 est adopté à l'unanimité.

L'ensemble du projet de loi, tel qu'amendé et corrigé, est adopté par 10 voix et une abstention.

La proposition de loi jointe devient dès lors sans objet.

Les rapporteurs,

R. LANDUYT
J. HERZET

Le président,

M. VERWILGHEN

*
* *

De aldus verbeterde artikelen 22 en 23 worden eenparig aangenomen.

Art. 24

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt. Het wordt eenparig aangenomen.

Art. 25

Dit artikel bepaalt dat deze wet in werking treedt op 1 januari volgend op de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*.

De heer Lozie wil de wet op 1 januari 2000 in werking zien treden.

De heer Vandenhaute vraagt waarborgen in verband met die inwerkingtreding op 1 januari 2000. Alle ambtenaren van de burgerlijke stand wachten met ongeduld op het wegwerken van de bestaande juridische leemte.

De minister van Justitie verbindt zich ertoe het nodige te doen om de wet onverwijld in het *Belgisch Staatsblad* bekend te maken.

*
* *

Artikel 25 wordt eenparig aangenomen.

Het gehele aldus geamendeerde en verbeterde wetsontwerp wordt aangenomen met 10 stemmen en 1 onthouding.

Het toegevoegde wetsvoorstel komt dientengevolge te vervallen.

De rapporteurs,

R. LANDUYT
J. HERZET

De voorzitter,

M. VERWILGHEN